

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Zuzana Morávková

Péče o nezletilé děti

Diplomová práce

Olomouc 2017

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Péče o nezletilé děti* zpracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 12. března 2017

.....

Zuzana Morávková

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Ondřejovi Šmídovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za odborné vedení, poskytnuté rady a připomínky při zpracování této práce.

Seznam zkratek

OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
ZOR	Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ZPr	Zákon č. 262/2006, zákoník práce
Listina	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR
BGB	Německo, Bürgerliches Gesetzbuch ze dne 18. 8. 1896, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva o právech dítěte	Úmluva o právech dítěte vyhlášená Valným shromážděním OSN 20. 11. 1989 v New Yorku

Obsah

Obsah	5
Úvod	6
1. Svěření do péče jednoho z rodičů	9
1.1. Úprava styku rodiče s dítětem.....	10
1.2. Právo na informace	11
2. Společná péče	13
3. Střídavá péče	16
3.1. Obecná charakteristika.....	16
3.2. Judikatura soudů.....	19
3.3. Odlišení střídavé péče od péče společné.....	21
3.4. Odlišení střídavé péče od výhradní péče jednoho z rodičů	22
4. Rozhodování o svěření nezletilého dítěte do péče	24
4.1. Předmět řízení	24
4.2. Cochemská praxe	26
4.2.1. Legislativní východiska	27
4.2.2. Podstata Cochemské praxe.....	29
4.3. Rychlost řízení.....	30
4.4. Obligatornost rozhodování o péči	31
4.5. Účastníci řízení a jejich zástupci	32
4.5.1. Specializace advokátů.....	34
4.6. Role orgánu sociálně-právní ochrany dětí a opatrovníka dítěte.....	35
4.7. Funkce soudních znalců.....	36
4.8. Rozhodnutí a jeho změna.....	37
Závěr	39
Bibliografie	43
Abstrakt	48
Seznam klíčových slov	49

Úvod

Manželství, rodina a děti patří ke každodennímu životu. Bohužel více než polovina manželství se rozvádí a spousta manželů má v době rozvodu alespoň jednoho potomka. Pro svou diplomovou práci jsem si tedy proto vybrala téma: „Péče o nezletilé děti“. Uvědomuji si, že péče o nezletilé děti se může týkat i rodičů, kteří nejsou manželé. Ve své práci se tedy budu zabývat péčí o nezletilé děti z hlediska uspořádání po rozvodu nebo i jenom rozchodu rodičů.

Vzhledem k tomu, že míra rozvodovosti je v České republice poměrně vysoká, jde podle mě o téma, které je stále aktuální. Jsem si jistá, že snad každý se s daným problémem již setkal (ať až už osobně nebo u přátel). Vlastně neznám téměř nikoho ze svých vrstevníků, jehož rodiče by nebyli rozvedeni. Protože mí rodiče nejsou rozvedeni, uvědomuji si „handicap“, který tak ostatním dětem vzniká.

Toto téma jsem si vybrala také z důvodů mojí zkušenosti v advokátní kanceláři. Při své praxi jsem napsala nespočet návrhů na rozvod a dohod o úpravě poměrů nezletilého dítěte. I přesto, že jsem znala statistiky rozvodovosti v České republice, teprve při této práci jsem si uvědomila, kolik lidí se rozvádí a kolik dětí je vtaženo do problémů svých rozvádějících se rodičů.

Ústředním pojmem v mé diplomové práci bude „dítě“. Přestože se s pojmem dítě setkáváme ve velkém množství zákonů, žádný z nich jej přesně nedefinuje. Tento pojem je však definován v čl. 1 Úmluvy¹, kde se dítětem rozumí „každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve“².

S pojmem dítě úzce souvisí další hojně užívaný pojem „zájem dítěte“. Jde o výraz, který se v občanském zákoníku nachází hned na několika místech. Samotný kodex ale jeho definici nenabízí, a to i z důvodu, že není možné obecně říci, co je v zájmu dítěte. Tento pojem musí být vždy vykládán s ohledem na konkrétní situaci.

Dalším velice důležitým termínem pro mou diplomovou práci je pojem „péče“. Ani ten není v občanském zákoníku přesně definován, i přestože je v zákoně uváděn na několika místech. Péče o dítě v nejširším slova smyslu je klíčovou součástí rodičovské odpovědnosti. Tuto péči je pak třeba odlišit od osobní péče v užším slova smyslu. O této péči pak rozhoduje

---

¹ Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb. ze dne 20. listopadu 1989.

² Zletilost je v OZ upravena jako tzv. plná svéprávnost. Člověk nabývá zletilosti dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plné svéprávnosti nabývá uzavřením manželství či přiznáním svéprávnosti na základě rozhodnutí soudu.

soud v případě rozvodu rodičů. Je to tedy péče v užším smyslu, která je pro mou diplomovou práci podstatná.

Nesmím opomenout ani na pojem "rodičovská odpovědnost"³, jež je nedílnou součástí celé koncepce práv a povinností rodičů a dětí. Obsahem těchto práv je například péče o zdraví dítěte, o jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, ochrana dítěte, udržování osobního styku, zajištění výchovy a vzdělání i mnoho dalších práv a povinností. Rodičovská odpovědnost vzniká narozením dítěte s tím, že pokud nemá rodič plnou svéprávnost, je její výkon pozastaven. Její zánik je pak spojen s nabytím plné svéprávnosti dítěte.^{4 5}

Ve své práci shrnuji možné varianty péče o nezletilé dítě, s tím, že mým úkolem bude tyto formy péče porovnat a zjistit výhody i nevýhody každé z nich. Přestože nemám s rozvodem rodičů přímou zkušenost, vím, že tato situace dítě a jeho následný vývoj velmi ovlivňuje. Proto si myslím, že je důležité při určování formy péče o dítě zvážit všechny možné důsledky.

Práce je koncipovaná systematicky a rozdělená do čtyř hlavních kapitol. Tyto kapitoly by se pak v podstatě daly sloučit do dvou hlavních částí. První část mé diplomové práce bude tvořit rozbor jednotlivých forem péče o nezletilé děti – výhradní péče jednoho z rodičů, společná péče a péče střídavá. Mým úkolem bude u každé ze tří forem zhodnotit její právní úpravu, kdy největší část mé diplomové práce bude zaměřena na péči střídavou. Podle mého názoru jde totiž o nejvíce diskutovanou formu péče o dítě, která vzbuzuje různorodé emoce. I proto jsem se rozhodla tuto péči porovnávat s ostatními formami (s výhradní péčí jednoho z rodičů a s péčí společnou). V této části se rovněž zaměřím na judikaturu Ústavního soudu, protože ohledně střídavé péče Ústavní soud vydal několik zásadních rozhodnutí, která byla diskutována nejen mezi odborníky, ale také mezi laiky.

Ve druhé části se pak zaměřím na samotné svěřování dítěte do péče, tedy rozhodování soudu v těchto věcech. Shrnuji zde nejdůležitější aspekty dané problematiky pro lepší pochopení celého kontextu. V rámci této kapitoly jsem se rovněž rozhodla pro porovnávání naší rodinně-právní úpravy s německou. Jde o porovnání našeho řízení ve věcech péče soudu o nezletilé s Cochemskou praxí, která je v Německu velmi oblíbená a i v České republice je

---

³ Zákonodárce se odchýlil od termínu "rodičovská zodpovědnost" používaného v zákoně o rodině dle důvodové zprávy zejména proto, že oba termíny jsou synonymické a je tedy zbytečné totéž označovat dvěma různými způsoby.

⁴ Plné svéprávnosti se nabývá zletilostí, ovšem může dojít i k přiznání svéprávnosti osobě mladší 18ti let nebo k uzavření manželství, čímž nezletilý rovněž nabývá plné svéprávnosti (oba tyto způsoby jsou možné, pokud je osobě alespoň 16 let).

⁵ TRÁVNÍČEK, Milan. *Střídavá péče*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 2.

čím dál častěji diskutovaná. Dokonce se na právnických fakultách objevují přednášky na toto téma. I přesto, že jde o model uplatňovaný v Německu, zdá se mi velmi zajímavé porovnání s právní úpravou v České republice. V této části práce se také snažím zvážit možnosti, jak by se tento model péče o nezletilé děti mohl aplikovat i u nás.

Mým cílem ale není jen porovnat tyto dvě právní úpravy, jde mi především o to, zjistit, zda by bylo možné stejné principy a postupy aplikovat v České republice a jaké legislativní změny by bylo nutné udělat (pokud nějaké změny nutné jsou).

Hlavním cílem mé práce je zhodnotit všechny formy péče o nezletilé dítě. Jako základní vědecko-výzkumnou otázku své práce si vymezuji posouzení, jak se jednotlivé formy péče o nezletilé dítě liší a zda je jejich právní úprava dostatečná. Vzhledem k tomu, že se zaměřuji především na péči střídavou, hlavním cílem je posoudit úpravu této péče.

Při zpracovávání tématu diplomové práce a hledání odpovědí na položené otázky jsem využívala různých vědeckých metod, ať už analytických, komparativních nebo výkladových. Metodu komparace jsem použila především při porovnávání střídavé péče s výhradní péčí jednoho rodiče a se společnou péčí. Rovněž jsem tuto metodu využila v poslední kapitole, při zkoumání podmínek Cochemské praxe v porovnání s českou právní úpravou.

Jako hlavní prameny pro svou práci jsem využila právní předpisy, odborné časopisy a judikaturu soudů (především pak Ústavního soudu). Pro svou práci jsem využila i některé odborné knihy.

1. Svěření do péče jednoho z rodičů

Spolu s časem se mění i péče o nezletilé děti po rozvodu nebo rozchodu rodičů. Svěření dítěte do péče jednoho z rodičů je pak tím nejstarším typem. Každopádně i přístup k této formě péče se postupně měnil, od nezastupitelné role matky se společnost postupně usnesla na tom, že dítě by mělo být s tím, kdo je lepším rodičem (tento názor byl zastáván od poloviny 70. let).⁶

Princip spočívá v tom, že dítě je svěřeno buď do výlučné péče matky či otce a s tímto tzv. primárním pečovatelem žije nezletilý v rodinné domácnosti. Důležité ale je, že druhý rodič (ten, kterému nebylo dítě svěřeno do výlučné péče) i nadále zůstává nositelem rodičovské odpovědnosti a všech povinností a práv z ní vyplývajících.⁷ Je třeba zdůraznit, že i dle judikatury ESLP nemá žádný z rodičů přednostní právo na péči o dítě (věc Dostál v. Česká republika, č.26739/04, § 55, věc Sarican v. Německo, č. 14833/08, oddíl I.). Jako ve všech případech rozhodování ve věcech péče o nezletilé, i zde se soud musí řídit především nejlepším zájmem dítěte a rozhodnutí je třeba opřít o relevantní argumenty. Kritériem rozhodování je především míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb a aby zásadním vodítkem při hledání nejlepšího zájmu dítěte bylo jeho přání, hodnocené – zejména u dětí v předškolním věku – se zřetelem k jeho rozumové a emocionální vyspělosti.^{8, 9} Není tedy možné ani některý model péče (ať už výlučnou, střídavou nebo společnou péči) nadřadit nad modely ostatní.¹⁰

Péče jednoho z rodičů je, jak jsem již řekla, nejstarším modelem. Ze statistik rovněž vyplývá, že jde stále i o model nejběžnější. I přesto, že se zákonodárce snaží více a více prosadit střídavou a společnou péči (tedy péči obou rodičů), podle praxe obecných soudů naprostá většina dětí “přichází o péči” jednoho z rodičů. Na základě dat čerpaných ze statistických listů pravomocně skončených věcí s právní mocí od 1. 1. 2015 do 31. 8. 2015 u Okresního soudu v Olomouci bylo v 364 případech (z celkových 445) dítě svěřeno do péče matky. To rozhodně nenaznačuje moderní přístup, spíše jako bychom se vrátili v čase do dob,

---

⁶ MATOUŠEK, Oldřich, *Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny*. 1. vyd. Praha: Portál, 2015, s. 41.

⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 202.

⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 1835/14.

⁹ SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Při svěření dítěte do péče je kritériem rozhodování především míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb* [online]. Ústavní soud, 18. 9. 2014 [cit. 22. 10. 2016]. Dostupné na <<http://www.usoud.cz/aktualne/pri-svereni-ditete-do-pece-je-kriteriem-rozhodovani-predevsim-mira-zachovani-identi/>>.

¹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2005, sp. zn. II. ÚS 363/2003.

kdy matka byla považována za nezastupitelnou a otec měl jen minimální šance na svěřeni dítěte do péče. Pro srovnání, celkový podíl střídavé péče na všech rozhodnutích Okresního soudu v Olomouci v roce 2015 činí 9,0 %, společné péče 1,8 % (v roce 2014 to bylo 7,2 % a 2,1 %).¹¹ Tímto ale nechci říct, že rozhodování soudů je špatné, pouze jsem shrnula faktické údaje. Nejsem velkým zastáncem střídavé nebo společné péče (viz. dále) a ve většině případů naprosto souhlasím se svěřením dítěte do výlučné péče matky nebo otce.

Při hledání nových informací ohledně tohoto modelu péče jsem zjistila, že velká většina lidí (a to i odborníků) péči jednoho z rodičů kritizují. Samozřejmě otcové, kterým nebylo u soudu 100 % vyhověno, si velice stěžují a považují rozhodování soudů za nespravedlivé. Předpokládám tedy, že většina nespokojených lidí by preferovala střídavou péči (tomuto modelu bude věnována celá kapitola). Je ale společná nebo střídavá péče pro dítě opravdu lepší? Jak uvádím v dalších kapitolách, společná péče je možná jen ve velmi specifických případech a ani střídavé péče není vhodným řešením pro všechna uspořádání po rozvodu nebo rozchodu.

1.1. Úprava styku rodiče s dítětem

Ústavněprávním základem práva na styk mezi rodičem a dítětem je článek 32 Listiny týkající se ochrany rodičovství, rodiny a dětí. Pokud je dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů, vystupuje do popředí povinnost soudu zajistit právo dítěte na udržování pravidelného osobního styku s oběma rodiči. Podle Úmluvy o právech dítěte, má dítě oddělené od jednoho rodiče (nebo obou rodičů) právo udržovat pravidelný osobní kontakt s oběma rodiči.¹² Ke stejnému závěru dospěl i Ústavní soud, který ve svém rozhodnutí uvádí, že „*rozhodují-li obecné soudy o úpravě styku rodičů s dítětem, nutno vycházet z toho, že oba rodiče mají právo pečovat o dítě v zásadě stejnou měrou a podílet se na jeho výchově; tomu odpovídá právo dítěte na péči obou rodičů.*“¹³

Modelů úpravy styku rodiče s dítětem je jistě celá řada a opatrovnické soudy mohou být v tomto ohledu kreativní. Je však nepochybné, a zdůrazňuje to i Ústavní soud ve výše

---

¹¹ *Jak rozhodují soudy v roce 2015* [online]. Stridavka.cz, 6. 10. 2015 [cit. 22. 10. 2016]. Dostupné na <<http://www.stridavka.cz/jak-rozhoduji-soudy-v-roce-2015.html>>.

¹² Článek 9 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte.

¹³ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. III. ÚS 2298/15.

uvedeném nálezu, že není-li nerezidentní rodič zásadně diskvalifikován, jde-li o jeho předpoklady o dítě pečovat, měla by být úprava styku pro oba rodiče v zásadě „fifty-fifty“.¹⁴

Rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič by se spolu měli dohodnout, jak se rodič, který dítě v péči nemá, bude s dítětem nadále stýkat. Nedohodnou-li se pak rodiče, nebo vyžaduje-li to zájem na výchově dítěte a poměry v rodině, soud styk rodiče s dítětem upraví (§ 891 OZ). Rozsah styku rodiče s dítětem je závislý na mnoha okolnostech jak na straně dítěte, tak i druhého rodiče (věk, vztah s rodičem atd.).¹⁵ Nikde ovšem není stanoven minimální ani maximální rozsah styku rodiče s dítětem. Stejně tak u střídavé péče není zákonem stanoven přesný rozsah intervalů střídání, ze kterého se soudce nebo rodiče nesmí vychýlit. Dle mého názoru je tedy možné, že i při výlučné péči může být styk druhého rodiče s dítětem upraven natolik široce, že se bude téměř přibližovat střídavé péči.

Při zvážení výše uvedeného ohledně úpravy "širokého" styku vyvstává logická otázka, proč by střídavá péče měla být pro dítě vhodnější, než péče jednoho z rodičů. V každém případě by styk dítěte s rodičem měl být nastaven tak, aby se oba rodiče mohli podílet na jeho výchově, ať už v časech svátečních či všedních.

1.2. Právo na informace

Stejně tak jako má soud povinnost zajistit právo dítěte na udržování pravidelného osobního styku s rodičem, měl by soud zajistit, aby každý z rodičů plnil vůči druhému rodiči informační povinnost.¹⁶ Tato povinnost je svým systematickým legislativním začleněním vnímána jako součást práva na styk.¹⁷ Rodiče jsou si povinni navzájem sdělovat vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů. Nejvýznamnější jsou pak samozřejmě informace o zdravotním stavu dítěte. Nelze ale obecně říci, které informace jsou nejdůležitější, protože i toto právo (a na druhé straně stejně tak i povinnost) musejí být posuzovány s ohledem na konkrétní okolnosti.¹⁸

---

¹⁴ JIRSA, Jaromír. *Ústavní soud k rozsahu styku rodiče s dítětem* [online]. *pravni prostor.cz*, 5. 4. 2016 [cit. 20. 2. 2017]. Dostupné na < <http://www.pravni-prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/ustavni-soud-k-rozsahu-styku-rodice-s-ditetem>>.

¹⁵ WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 963.

¹⁶ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In.: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 551.

¹⁷ Podle Úmluvy o styku s dětmi se stykem rozumí také poskytnutí informací, mj. rodiči o dítěti nebo dítěti o rodiči.

¹⁸ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. In.: ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 508.

Vzájemné poskytování informací o dítěti je třeba vnímat jako nezbytnost pro řádný výkon rodičovské odpovědnosti. Pokud rodič nebude znát důležité okolnosti ohledně jeho nezletilého dítěte, bude pro něj při nejmenším těžké vykonávat rodičovskou odpovědnost v zájmu dítěte. Pokud tedy rodiče nedodrží informační povinnost, bude to právě dítě, kdo bude nejvíce poznamenán.

2. Společná péče

Dalším modelem péče o nezletilé dítě je péče společná. Tento druh péče byl zaveden tzv. velkou novelou v roce 1998, společně s péčí střídavou (viz. další kapitoly). Ustanovení jednoho rodiče jediným opatrovníkem a druhého pouhým návštěvníkem se začalo považovat za nerovnoprávné. Společná péče měla představovat spravedlivější rozdělení zodpovědnosti o dítě a času s ním stráveného.¹⁹ Společná péče v pojetí zákona znamená, že zde není konkrétní rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče jednoho z rodičů. V případě takového rozhodování v souvislosti s rozvodem manželství je výsledkem řízení o úpravě poměrů k nezletilým dětem pro dobu po rozvodu to, že poměry dítěte, včetně vyživovací povinnosti, pro dobu po rozvodu nebudou upraveny.²⁰ Tato definice v komentáři se mi zdá trochu nejasná a dle mého vyvolává spoustu otázek. Jde tedy vůbec o porozvodovou péči?

Společná péče o dítě jednoduše znamená, že o dítě pro dobu po rozvodu osobně pečují oba rodiče společně, resp. rovnocenně.²¹ Takovou péči je možné stanovit jen za určitých podmínek. Např. pokud rodiče jsou sice rozvedeni, ale i nadále bydlí společně.²² Dle mého názoru je naprosto zřejmé, že toto řešení je pouze dočasné, protože rozvedení rodiče spolu nebudou bydlet navždy (pokud se jeden z bývalých manželů odstěhuje, dochází k podstatné změně poměrů a musí být využit institut změny rozhodnutí). Jednou z možností, kdy rodiče o dítě společně pečují, přitom spolu ale nebydlí, je odstěhování se jednoho z manželů pouze do vedlejšího domu, či bytu ve stejné ulici. Rozvod manželů je ale často provázen velkou vzdáleností jejich nových obydlí, a proto tato forma péče není příliš častým řešením.

Jiným případem by mohlo být rozhodování o společné péči o dítě, které se svým věkem blíží věku zletilosti. V této věkové kategorii je pro dítě velkou zátěží navykát si na nový režim, který by v sobě například zahrnoval pravidelný styk jedním z rodičů a omezoval by tak ve velké míře samostatné zájmy takového, již skoro dospělého dítěte. Navíc i v tomto případě, je velice důležitým faktorem pro rozhodování soudu právě názor takového dítěte, jako osoby skoro dospělé, tedy plně tak rozumějící svým požadavkům.²³

---

¹⁹ PAVLÁT, Josef, *Uspořádání porozvodové péče* [online], Bulletin-advokacie.cz, 5. 12. 2012 [cit. dne 23. 11. 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/porozvodove-usporadani?browser=mobj>>.

²⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1018.

²¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 203.

²² HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Rodinné právo v aplikační praxi: Rozvod-Děti-Výživné*. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 28.

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3304/13.

Nejdůležitějším aspektem společné péče je souhlas obou rodičů (podstatný rozdíl od střídavé péče). O společné péči nemůže být rozhodnuto autoritativně, jde tedy vždy o dohodu rozvádějících se rodičů. Nicméně i zde platí, s ohledem na § 906 odst. 2 OZ, že soud není povinen dohodu schválit vždy, ale bude muset posuzovat, zda je v souladu se zájmem dítěte. Zákon už ale neříká, zda v případě schválení dohody o společné péči může soud stanovit výživné. Komu z rodičů by mělo být případně výživné stanoveno v případech, kdy o dítě pečují oba rodiče rovnocenně? Nejlepším řešením je, pokud se rodiče sami dohodnou.

Jak již bylo řečeno výše, jedním z rozdílů mezi společnou a střídavou péčí je nutný souhlas obou rodičů. Dalším rozdílem je pak také to, že v rámci společné péče absentuje určení režimu, který by vedl k definici periody péče jednoho či druhého rodiče. V případě, že spolu rozvedení manželé žijí, není ani nutné něco takového stanovovat, oba rodiče se totiž stýkají s dítětem rovnocenně.

Institut společné péče se mi zdá ze všech forem nejvíce matoucí. Jak jsem popsala již výše, v případě této formy péče ve své podstatě nedochází po rozvodu nebo rozchodu manželů k nějakým podstatným změnám v postavení dítěte vůči rodičům. Dochází-li ale k rozvodu rodičů, musí soud podle občanského zákoníku nejdříve rozhodnout o úpravě poměrů nezletilého dítěte. „*Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů napříště o dítě pečovat, a to s uvážením zájmu dítěte.*“²⁴ Z jazykového výkladu je tedy zřejmé, že soud musí jako první určit typ porozvodové péče a až poté může dojít k rozvodu. Vzhledem k tomu, že se poměry dítěte po rozvodu rodičů ve své podstatě vůbec nemění, je dle mého toto ustanovení jediným důvodem existence společné péče.

Podle mého názoru by existence rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilého dítěte měla být odůvodněna zájmem dítěte. Je to právě nezletilý, kdo má být po rozvodu rodičů chráněn a mají mu být zaručena určitá práva. V tomto případě, ale smysl rozhodnutí o společné péči vidím někde jinde. Jak jsem řekla již výše, dle mého je toto rozhodnutí potřebné jen z důvodu formálních požadavků na rozvod manželů, kteří se jednoduše bez rozhodnutí soudu o úpravě poměrů nezletilého rozvést nemůžou.

Poněkud matoucí se mi zdá i fakt, že o společné péči nemůže soud rozhodnout autoritativně. Může pouze schválit dohodu rozvádějících se rodičů.²⁵ Vzhledem k tomu, že je

---

²⁴ Ustanovení § 907 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1018.

to soud kdo má určit, jak bude každý z rodičů nadále o dítě pečovat, je to v tomto případě opravdu soud, kdo o porozvodové péči jako takové rozhoduje?

3. Střídavá péče

3.1. Obecná charakteristika

Podle § 907 odst. 1 OZ: *“Soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte.”* Třetí formou péče o nezletilé dítě je tedy péče střídavá. Jak jsem zmínila již výše, tato péče byla společně s péčí společnou do zákona zakotvena již tzv. velkou novelou. V dnešní době jde o nejvíce diskutovaný model porozvodové péče. Každým rokem dochází ke zvýšení počtu řízení, ve kterých se střídavá péče projednává, a stejně tak se zvyšuje počet dětí svěřených do tohoto typu péče. Někteří střídavou péčí považují za nejlepší řešení (v zájmu dítěte), jiní ji naopak velmi kritizují a poukazují na vznikající problémy právě z pohledu nezletilých dětí. Najdeme mnoho argumentů pro i proti střídavé péči, a to jak u odborníků, tak i v argumentaci soudů.

Střídavá péče znamená, že dítě žije po určitý časový úsek s každým z rodičů. Tyto časové intervaly nevyplývají přímo ze zákona, ale musí o nich rozhodnout soud. Není stanovena ani maximální, ani minimální délka. Rovněž není podmínkou, aby tyto intervaly byly pro oba rodiče stejně dlouhé. Nejčastěji se v praxi vyskytuje střídání po týdnech nebo čtrnácti dnech, ale existují rodiny, kde se děti střídají po měsíci nebo naopak v intervalech několika dní. Pro stanovení těchto intervalů je pak potřeba zohlednit především individuální potřeby dítěte. Jak ale uvidíme dále, pro některé děti není střídavá péče tou nejvhodnější péčí po rozvodu nebo rozchodu rodičů. Nelze tedy říct, že jde o jakési univerzální uspořádání, neboť každé dítě má jiné potřeby. Obecným zájmem dítěte je zde to, aby po rozvodu nepřišel o jednoho ze svých rodičů.²⁶

V médiích bývá občas zmiňována specifická forma soužití, v němž dítě či děti obývají stále stejný byt, ve kterém se v časových intervalech naopak střídají rodiče. Tento systém (podle psychologa Tomáše Nováka ideální pro osamělé multimilionáře, prosté žárlivosti a obdařené obslužným personálem²⁷) vypadá na první pohled zajímavě a může být přechodným řešením, nicméně vyžaduje finančně dobře situované rodiče s velkou mírou tolerance, schopné vyjednávání nejen o dětech, ale i o nákladech na úklid, praní či doplňování

---

²⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1018.

²⁷ NOVÁK, Tomáš: Péče o dítě po rozvodu či rozchodu, *Rodinné listy*, č. 7-8/2014, str. 19.

potravin do ledničky. Obvykle přináší problémy po několika letech, kdy bývalí partneři založí další rodiny, které jen stěží tolerují pravidelný pobyt svého příslušníka v jiné domácnosti.²⁸

Postupem času se mění pohled na střídavou péči, a stejně tak se postupně vyvíjí judikatura. Ne vždy můžeme říci, že soudci mají stejný pohled na danou problematiku, a tak se i jejich argumenty nepatrně liší. Samozřejmě musí být každý případ posuzován individuálně, a proto není možné dojít vždy ke shodnému závěru. Během několik let se ale judikatura obecných soudů ustálila alespoň na tom, že střídavá péče je realizovatelná jen tehdy, bude-li po celou dobu zachováno jedno školní zařízení nebo například stejný lékař. Psychologové se jednoznačně shodují na tom, že týdenní výpadek v mezilidských vztazích nemůže dětské sociální vazby ponechat bez následků. Proto je velmi těžké realizovat střídavou péči u rodičů, kteří bydlí v jiných městech, natož pak u rodičů bydlících v různých státech.

Součástí střídavé péče je i stanovení výživného pro nezletilé dítě. Existují případy, kdy soud vedle střídavé péče žádné výživné nestanoví, protože rodiče mají obdobnou finanční situaci. Jindy jeden z rodičů neplatí nic a druhý nepřilíží vysokou částku, třetí možností je rozdílné výživné pro každého z rodičů podle jejich příjmové situace. Při rozhodování o výživném při střídavé péči je dle mého názoru velmi důležitý § 913 odst. 2 OZ a to konkrétně věta druhá, která říká: *“Dále je třeba přihlédnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlédne se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.”* Dosahuje-li tedy míra péče poloviny doby, mělo by být výživné stanoveno úměrně této době.

V České republice neexistuje žádný srovnávací výzkum dětí v různých formách svěřeni do péče rodičů po rozvodu. Doposud nejvíce studií ohledně tohoto tématu bylo provedeno v USA, kde střídavá péče byla uvedena do soudní praxe již v roce 1973, přičemž úplně první výzkum byl uskutečněn v roce 1979. Většina těchto studií zjistila významně lepší socializační podmínky i výsledky dětí, které byly ve střídavé péči obou rodičů. Každopádně si ale myslím, že tyto výsledky nemohou být 100 % relevantní pro Českou republiku, protože v USA je naprosto odlišná mentalita i životní styl lidí.²⁹

Nejčastějším argumentem pro střídavou péči je, že dítě má právo na oba své rodiče. Každý z nich má v životě dítěte nezastupitelnou roli a může dítěti poskytnout určité

---

²⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Střídavá péče velebená i proklínaná* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 9. 4. 2015 [cit. 28. 11. 2015]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/stridava-pece-velebena-i-proklinana?browser=mobi>>.

²⁹ TYL, Jiří. Střídavá péče je prokazatelně pro děti lepší (Výzkumy a statistiky porozvodové péče). *Právo a rodina*, 2006, roč. 8, č. 11, s. 18.

hodnoty.³⁰ Dítě se obvykle rodí do partnerské dvojice, a tak již od začátku svého života je pro dítě přirozené mít oba své rodiče. City a důvěra, které si dítě vybuchovalo ve svém raném dětství oběma rodičům se tak mohou i nadále rozvíjet.³¹ Tím, že dítě bude i nadále vychováno oběma rodiči, omezí se i jeho pocit ztráty, a naopak se tím může zvýšit jeho sebeúcta. Při střídavé péči jsou také zachovány prvky mužského i ženského výchovného přístupu a možnost komunikace s mužských i ženským rodičovským vzorem.³²

Dítě ke svému vývoji potřebuje jasně vidět možné příklady chování i jednání v konfliktních situacích od muže i od ženy. Poté má schopnost se s tímto vzorem buď ztotožnit, nebo se na základě vlastní zkušenosti, kterou prodělalo s otcem i matkou, rozhodnout, že se takovým způsobem nikdy chovat nechce. Dítě tak získává obraz toho, jak si představuje, že jednou bude vypadat jeho život, či jak se bude chovat jeho partner.³³

Psycholog a soudní znalec Jiří Tyl, který patří k velkým zastáncům tohoto institutu, pohlíží na střídavou péči jako na pokračování rodiny. Tedy těch socializačních podmínek, které v dítěti od narození utvářely pocit jistoty a bezpečí, a to i přes rozvod rodičů. Svůj postoj opírá mimo jiné o americké statistiky, podle kterých jsou děti vyrůstající bez otce mnohem více ohroženy rizikovými faktory, jako je útěk z domova, kriminalita, poruchy chování, závislost na drogách, nedokončení školy a další.³⁴

Nesmíme ale zapomínat i na množství negativ, která zmiňují jak odborníci, tak laická veřejnost. Pravděpodobněji nejčastěji namítaným problémem je neustálé stěhování dítěte z jednoho domova do druhého (jak jsem zmiňovala již výše, jen ve velmi ojedinělých případech je možné, aby se naopak rodiče střídali v jednom bytě u dítěte). Ti, kteří kritizují střídavou péči poukazují na to, že děti potřebují stálé prostředí. Ať už kvůli kamarádům, škole, nebo zájmovým kroužkům. Žijí-li tedy rodiče ve vzdálenějších městech, může být dítě velmi stresováno neustálými změnami. Střídání jednotlivých domovů je stejně tak mnohokrát únavné a velmi náročné.³⁵

Dalším, i když o něco méně častým argumentem proti střídavé péči je její finanční stránka. Někteří namítají skutečnost, že střídavá péče je finančně náročnějším řešením než

---

³⁰ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5, ze dne 25. 9. 2006, sp. zn. 50 P 336/2006.

³¹ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-4.

³² FRANCOVÁ, Marie; DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 17.

³³ ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 5.

³⁴ TYL, Jiří. Střídavá péče je prokazatelně pro děti lepší (Výzkumy a statistiky porozvodové péče). *Právo a rodina*, 2006, roč. 8, č. 11, s. 20-21.

³⁵ JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěření nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 16.

výhradní péče jednoho z rodičů. Vzhledem k tomu, že má dítě ve své podstatě bydliště na dvou místech, potřebuje mít u každého ze svých rodičů řádně zařízený domov. Je potřeba pro něj zajistit přípravu do školy, často tedy musí mít dvoje učebnice a školní pomůcky (jen těžko si můžeme představit, že si dítě vždy veškeré školní potřeby, především pak učebnice bude vozit s sebou). K životu dítěte nepochybně patří i například kolo, brusle a další potřeby pro volný čas. I tyto věci by tedy muselo mít dítě dvakrát. Všechny tyto náklady pak zatěžují rozpočet obou rodičů.³⁶

Jak jsem již zmínila výše, je velice nepravděpodobné, aby střídavá péče byla ve prospěch dítěte v případech, kdy rodiče bydlí tak daleko od sebe, že dojíždění dítěte je spojeno se střídáním škol či zájmových kroužků.

Psycholog Tomáš Novák vidí jako relativně největší problém v eventuální nutné adaptaci dítěte na nové partnery otce a matky. Dle jeho názoru je přizpůsobení při této formě péče ještě složitější než u dalších možných variant. Případné konflikty pak vedou děti k úvahám o přechodu do výhradní péče druhého rodiče. Stává se, že potomek vyhrožuje odchodem ke druhému z rodičů a střídavou péčí tak využívá k dosažení svých požadavků, a tedy ústupu rodičů z nastolených výchovných pravidel.³⁷ Dle mého názoru, je tento argument ale jedním ze slabších, protože popsany problém může vzniknout i u dětí svěřených výhradně jednomu z rodičů, který si najde nového partnera.

Pozitiv a negativ na téma střídavá péče najdeme velmi mnoho. Já osobně se přikláním k tomu, že střídavá péče je pro nezletilé děti vhodná jen ve velmi málo případech. Musí být splněno spousta podmínek pro to, aby tento model péče mohl bezproblémově fungovat a hlavně splňovat zamýšlenou funkci. Především kooperace rodičů je velmi nutná a jak všichni víme, velká spousta rozvodů je provázena nenávisí a podkopáváním autority druhého manžela.

3.2. Judikatura soudů

Jak jsem zmínila již výše, střídavá péče je velmi aktuální téma a rok od roku je u soudů projednávána častěji. Dle mého názoru snad každý, a to včetně laické veřejnosti, slyšel o nálezu Ústavního soudu³⁸, kde soud formuloval závěr, že svěřením dítěte do střídavé péče by mělo být pravidlem, zatímco jiné řešení výjimkou. Proti tomuto nálezu se vznesla

---

³⁶ SCHÖN, Monika. Střídavá výchova a vyživovací povinnost rodičů. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 9, s. 13.

³⁷ NOVÁK, Tomáš. Problematické představy o střídavé výchově dítěte po rozvodu. *Právo a rodina*, 2010, roč. 12, č. 11, s. 18.

³⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13.

velká vlna kritiky. Následná judikatura však toto pravidlo značně omezila. V této části mojí práce bych proto ráda zmínila (pro mě) nejzajímavější nálezy Ústavního soudu, které se s danou problematikou vypořádávají a svým způsobem se snaží kritizovaný nálezh "obrousit".

V usnesení ze dne 9. 12. 2014³⁹ Ústavní soud poukázal (obdobně srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. II. ÚS 107/15, ze dne 5. 5. 2015) na nepochopení závěrů jeho judikatury vyplývajících z výše zmíněného nálezu Ústavního soudu (ze dne 26. 5. 2014) a na snahy je nepřipustně paušalizovat a zobecňovat na úkor jedinečnosti každého individuálního případu a v nich zkoumaného zájmu a potřeb nezletilého dítěte, o jehož péči je rozhodováno. Soud v daném rozhodnutí zdůraznil, že řízení ve věcech péče o nezletilé je vždy naprosto individuální případ, a proto nelze mluvit o precedenční závaznosti daných závěrů, natož pak vymezit obecná kritéria. Obecný soud musí vždy zkoumat naplnění kritérií s ohledem na konkrétní okolnosti daného individuálního případu.⁴⁰

V dalším ze svých nálezů⁴¹ Ústavní soud vytvořil jakýsi základní seznam kritérií, které musí soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče zkoumat. Nejde o vyčerpávající výčet kritérií, ale o čtyři nejzákladnější, které je soud povinen vždy prozkoumat. Jedná se o (1) existenci pokrevního pouta mezi dítětem a o jeho svěřeni do péče usilující osobou; (2) míru zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě jeho svěřeni do péče daného rodiče; (3) schopnost daného rodiče zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby; a (4) přání dítěte. V případech, kdy jeden z rodičů naplňuje tyto kritéria výrazně lépe, je zpravidla v zájmu dítěte, aby bylo svěřeno do péče tohoto rodiče. Pokud ale oba rodiče naplňují daná kritéria stejnou měrou, lze obecně říci, že nejlepším zájmem dítěte bude následná péče obou rodičů. Nelze tedy říci, že svěřeni do střídavé péče je automatickým řešením při rozhodování o péči o nezletilé děti (jak by to mohlo na první pohled vypadat z prvního zmíněného judikátu, a jak to většina veřejnosti pochopila).

Rovněž v nálezu ze dne 25. 3. 2015⁴² Ústavní soud judikoval, že svěřeni dítěte do střídavé péče není automatickým řešením. V první řadě musí být splněno subjektivní kritérium, tj. oba rodiče musí o svěřeni dítěte do střídavé péče projevit skutečný a upřímný zájem. K tomuto subjektivnímu kritériu musí rovněž přistoupit kritéria objektivní (viz. výše).

---

³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2014, sp. zn. II. ÚS 2224/14.

⁴⁰ JANOŠEK, Vladimír. *Střídavá péče. Zařadil Ústavní soud zpátečku?* [online]. Epravo.cz, 29. 9. 2015 [cit. 30. 11. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/stridava-pece-zaradil-ustavni-soud-zpatecku-99058.html>>.

⁴¹ Nález Ústavního soudu, ze dne 30. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 1554/14.

⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 122/15.

V tomto judikátu soud popisuje možné situace, kdy jsou sice splněny podmínky pro střídavou péči, avšak pro různé důvody není vhodným řešením. Jde například o situace, kdy rodiče sice oba mají zájem o střídavou péči a splňují daná kritéria, ovšem jejich vzdálenost by mohla narušit například školní docházku dítěte.

Jako poslední bych ráda uvedla náleží Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2015⁴³, který judikoval, že kritériem pro svěřeni dítěte do střídavé péče v žádném případě není toliko přání konkrétního rodiče, ale především zájem dítěte, který musí být při rozhodování obecných soudů prioritním hlediskem. Zájem dítěte pak vyžaduje, aby na jeho výchově participovala nejen matka, ale také otec, protože oba jeho rodiče se nezastupitelně podílejí na jeho postupně se vyvíjející životní orientaci. Střídavou péči je pak třeba chápat jako snahu o co nejúplnější naplnění práva dítěte na oba rodiče, i přesto, že spolu oba rodiče nežijí. Jakkoli je střídavá péče někdy zejména rodiči chápána jako "spravedlivé podělení se obou rodičů o vliv na výchovu nezletilého dítěte", nelze ji formalisticky prosazovat vždy a za všech okolností, protože prioritním je v opatrovnických věcech vždy hledání a zohledňování nejlepšího zájmu dítěte.⁴⁴

3.3. Odlišení střídavé péče od péče společné

Ve své práci jsem již mluvila o společné i o střídavé péči. Na tomto místě bych ráda shrnula, jak se od sebe tyto dva modely odlišují, popřípadě v čem se naopak shodují.

Společná péče, tak jak je upravena v občanském zákoníku se od střídavé péče liší v několika zásadních směrech. Jedná se především o podmínku souhlasu obou rodičů pro společnou péči. V případě, že jeden z rodičů se společnou péčí nesouhlasí, tento samotný fakt způsobí, že soud daný model péče neurčí. Pro společnou péči je na rozdíl od ostatních modelů péče po rozvodu nebo rozchodu rodičů zákonem daná nutnost dohody rodičů a jejich souhlas právě s tímto typem péče. *"Má-li být dítě svěřeno do společné péče, je třeba, aby s tím rodiče souhlasili"*⁴⁵ Jak jsem popisovala již výše, společná péče totiž předpokládá fungující domácnost, výchovu a péči o dítě v podstatě srovnatelném stavu, jaký byl před zánikem manželství (popř. partnerského vztahu).

⁴³ Nález Ústavního soudu, ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 850/14.

⁴⁴ JANOŠEK, Vladimír. *Střídavá péče. Zařadil Ústavní soud zpátečku?* [online]. Epravo.cz, 29. 9. 2015 [cit. 30. 11. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/stridava-pece-zaradil-ustavni-soud-zpatecku-99058.html>>.

⁴⁵ §907 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

U střídavé péče zákonná podmínka souhlasu obou rodičů chybí. Může tedy nastat situace, kdy jeden z rodičů se střídavou péčí nesouhlasí. K této otázce se vyjadřuje i poměrně bohatá judikatura, kdy se k různým názorům soudů vyslovil i ÚS. Konstatoval, že pokud budou splněny podmínky, aby bylo dítě svěřeno do střídavé péče, a jeden z rodičů se střídavou péčí nebude souhlasit, je třeba zkoumat, zda by důvody nesouhlasu negativně zasáhly do zájmu dítěte a za tím účelem provést dokazování. Pokud tyto důvody nebudou negativně zasahovat do zájmu dítěte, nelze na základě pouhého nesouhlasu rodiče rozhodnout, že se dítě do střídavé péče nesvěří.⁴⁶ Z toho tedy vyplývá závěr, že střídavou péčí lze nařadit i bez souhlasu obou rodičů, kdežto společnou péčí nikoliv.

Dalším rozdílem je stanovování výživného. Zatímco v rámci společné péče nedochází k určování výživného pro nezletilé děti, u střídavé péče je často takový výrok součástí rozsudku (není to ovšem pravidlem). V případě střídavé péče se může stát, že je výživné stanoveno oběma rodičům ve shodné výši, popřípadě může mít jeden z rodičů (ten s nepoměrně vyššími příjmy) povinnost k hrazení vyššího výživného na nezletilé dítě.⁴⁷ Ústavní soud ovšem judikoval, že ani v těchto případech výrok o určení výživného nemusí být součástí rozsudku (jde tedy o věc obvyklou, nikoli ale povinnou). Soud o něm rozhodovat nemusí, jak judikoval IV. senát Ústavního soudu ve svém nálezu ze dne 23. června 2010, kde uvedl že: „Každý z rodičů je nepochybně schopen odůvodněné potřeby nezletilého uspokojit ve velmi vysokém rozsahu. Názor matky, že vyživovací povinnost každého z rodičů měla být upravena i v tomto případě, tak není správný.“⁴⁸

U společné péče rovněž absentuje určení režimu, který by vedl k definici periody péče jednoho či druhého rodiče. Rodiče o dítě pečují rovnocenně, ve své podstatě stejně jako před rozvodem manželství. U střídavé péče soud musí stanovit přesné intervaly, kdy bude dítě bydlet s jedním rodičem, a kdy s druhým. Intervaly nejsou stanoveny zákonem, proto soud vždy rozhoduje dle dané situace, individuálně, podle zájmu dítěte.

3.4. Odlišení střídavé péče od výhradní péče jednoho z rodičů

Již z definice těchto dvou modelů je patrný rozdíl, a to že v případě výlučné péče je dítě svěřeno pouze jednomu z rodičů, kdy s druhým rodičem se dítě stýká v rámci styku

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 23. února 2010, sp. zn. III. ÚS 1206/09, bod 29.

⁴⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1018.

⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1156/10.

určeného soudem. Nikde ovšem není definováno, v jakém rozsahu by měl být tento styk vykonáván. Stejně tak nejsou nikde stanoveny intervaly pro střídavou péči, tedy kdy dítě bydlí u jednoho z rodičů a kdy u druhého. Tyto periody spočívají na uvážení soudu. Může se tedy stát, že styk jednoho z rodičů (při výlučné péči druhého rodiče) může být definován tak široce, že ve své podstatě dokonce “převyšší” dobu, kterou fakticky tráví nezletilé dítě ve střídavé péči jednoho z rodičů. Střídavá péče totiž nemusí splňovat podmínku uspořádání času nezletilého dítěte s každým z rodičů na přesně 50 % času, kdy zbylou polovinu by dítě trávilo s druhým rodičem. Možným modelem je též střídavá péče dokonce i v poměru 1 : 3. V zákonech, komentáři k OZ, ani jeho důvodové zprávě totiž nenalezneme konkrétní interval, v jakém se musí rodiče v péči o nezletilé dítě střídat. Je tedy možné ustanovit střídání po několika dnech, což je vhodné zvláště v případě dětí předškolního věku, stejně tak se ale může jednat o dobu několika měsíců. Rovněž není vyloučeno, aby dítě u jednoho z rodičů trávilo jeden týden a druhého potom zbytek měsíce, tedy týdny tři. Potom se rodiče znovu vystřídají. Taková péče je stále nazývána péčí střídavou, ovšem podle názoru některých odborníků, již nenaplňuje její pravou podstatu a svým uspořádáním se více blíží systému výlučné péče jednoho z rodičů.⁴⁹

Dalším rozdílem mezi těmito dvěma modely je vztah péče a určení výživného. V případě svěřením dítěte do péče jednoho z rodičů je určení výživného v podstatě vždy jedním z výroků rozhodnutí soudu. Povinnost hradit výživné bývá stanovena pouze tomu rodiči, který nebyl určen jako ten, kdo bude mít dítě ve výhradní péči. U střídavé péče sice obvykle také dochází k určení výživného, ale mnohem častěji jej platí oba rodiče, a to sobě navzájem (viz. předchozí kapitola, kde jsem se stanovením výživného při střídavé péči již zabývala).

Co je pro všechny typy péče o nezletilé dítě společné, je nutnost vždy nalézt řešení nejvhodnější pro každý individuální případ s ohledem na zájem nezletilého dítěte. Soud musí zkoumat, zda bude pro dítě prospěšné (třeba i přes nesouhlas jednoho z rodičů) stanovit střídavou péči, či se v daném případě raději paušálně řídit výzkumy, které zmiňuje J. Pavlát⁵⁰ a které udávají možnost vzniku psychopatologických změn v chování dětí, které mohou mít příčinu právě v konfliktní situaci rodičů vykonávajících střídavou péči.

---

⁴⁹ PAVLÁT, Josef. Výsledky výzkumných studií porozvodové péče o děti. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Děti a rodiče v rozvodu: Manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny*. 1. vydání. Praha: Portál, 2015, s. 31-36.

⁵⁰ Tamtéž.

4. Rozhodování o svěřeni nezletilého dítěte do péče

Řízení ve věcech péče soudu o nezletilé je upraveno v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen "ZŘS"), kdy subsidiárně se použije zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen "OSŘ"). Pravomoc je zakotvena v ustanovení §467 ZŘS. Místně příslušným je obecný soud nezletilého dítěte. Obecným soudem nezletilého účastníka, který není plně svéprávný, je soud, v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů nebo rozhodnutí soudu, popřípadě jiných rozhodujících skutečností, své bydliště.

Řízení, procesním předpisem označená jako péče soudu o nezletilé, náleží k typickým řízením nesporné povahy. *"Cílem není řešit vzniklý spor, ale upravit poměry účastníků v celospolečenském zájmu do budoucna."*⁵¹ V těchto řízeních rovněž dochází k vyšší ingerenci státu do procesních vztahů a to z důvodu nutné ochrany některých subjektů – logicky pak jde především o zájem na ochraně nezletilého dítěte. V řízení se uplatňují takové zásady, které pak zásah státu umožňují a zároveň determinují průběh řízení. Je to především zásada oficiality, kterou je ovládáno nejen zahájení řízení, ale stejně tak jeho průběh. Řízení může být tedy (až na pár výjimek) zahájeno i bez návrhu, ex officio. Dokazování je pak ovládáno zásadou vyšetřovací, kdy odpovědnost za skutková zjištění nese soud.⁵²

4.1. Předmět řízení

ZŘS neobsahuje taxativní výčet všech věcí, o kterých soud rozhoduje v rámci péče soudu o nezletilé, ale zřejmě podává výčet těch nejfrekventovanějších. (Nejsou zde uvedena například řízení o přivolení soudu s okamžitým zrušením pracovního poměru zákonným zástupcem nezletilého zaměstnance podle ustanovení § 56a zákona č. 262/2006, zákoníku práce (dále jen "ZPr") nebo řízení o přivolení soudu s okamžitým zrušením dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti zákonným zástupcem nezletilého zaměstnance podle ustanovení § 77 odst. 5 ZPr.) Stejně tak považují za důležité zmínit, že zákon do skupiny věcí péče soudu o nezletilé nezařazuje řízení ve věcech o osvojení nezletilých a povolení uzavřít manželství nezletilým, i přestože, že se tyto řízení nepochybně dotýkají nezletilých dětí a rovněž jde o řízení nesporná.⁵³

⁵¹ ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 183-184.

⁵² STAVINONHOVÁ, Jaruška. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Řízení nesporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 778.

⁵³ Tamtéž, s. 779.

Mezi věci péče soudu o nezletilé patří především instituty rodičovství, jako péče o nezletilé dítě, jeho výživa, otázky rodičovské odpovědnosti, zastupování nezletilého, péče o jmění nezletilého apod. Společným prvkem, pro všechna řízení ve věcech péče o nezletilé je především nejlepší zájem dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte.⁵⁴ Předmět řízení je tedy velmi široký a ve své práci jsem se rozhodla zabývat pouze řízením, ve kterém se rozhoduje o svěřeni dítěte do péče v užším smyslu, popřípadě o stanovení výživného pro nezletilé dítě po rozvodu rodičů (tato otázka je totiž velice úzce spjata s rozhodováním soudu o svěřeni dítěte do péče).

Důležitým prvkem je rovněž rodičovská odpovědnost. Při rozhodování o péči o dítě po rozvodu rodičů, ani jeden z bývalých manželů neztrácí rodičovskou odpovědnost, zůstávají jak jejím nositelem, tak vykonavatelem. Péče o dítě v nejširším slova smyslu je klíčovou součástí rodičovské odpovědnosti. Zahrnuje zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Je třeba ji odlišit od osobní péče ve smyslu výlučné, střídavé a společné v době po rozvodu rodičů. Soud v tomto případě rozhoduje o péči v užším slova smyslu, tedy o tom, jak bude každý z rodičů o dítě do budoucna pečovat, s kterým rodičem bude dítě žít a kdo bude rozhodovat o jeho každodenních záležitostech.⁵⁵

To je zásadní rozdíl od nezletilých nesvéprávných rodičů, kdy dle zákona rozhodování o péči o dítě spadá také pod § 466 ZŘS. Ovšem v tomto případě je výkon plné rodičovské odpovědnosti ze zákona pozastaven až do doby, než rodič nabude plné svéprávnosti (s ohledem na nejlepší zájem dítěte) a nezletilému rodiči ze zákona náleží pouze výkon povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku. Stejně tak je tomu v případě rozhodování o přiznání povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku v případě rodiče, jehož svéprávnost byla v této oblasti omezena.⁵⁶ Jde o případy, kdy osoba rodiče, jehož svéprávnost byla v této oblasti omezena, bude skýtat záruku řádné péče o dítě a soud tedy může rozhodnout o tom, že se výkon povinnosti a práva péče o dítě a styku dítěte s rodiči, jehož svéprávnost byla v této oblasti pozastavena, přiznává.⁵⁷

Ve všech těchto případech tedy zákon hovoří o rozhodování o péči o dítě, ovšem jejich podstata se liší a to, jak již bylo řečeno výše, rodičovskou odpovědností.

---

⁵⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In DRÁPAL, Lubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. Komentář. § 1-200za*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1304.

⁵⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 192.

⁵⁶ Tamtéž, s. 189.

⁵⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 864.

4.2. Cochemská praxe

V posledních měsících je stále více probírán fenomén zvaný „Cochemská praxe“ nebo také „Cochemský model“. Tento model představuje systém interdisciplinární spolupráce profesí, jež se pravidelně podílejí na řešení rodičovských sporů. Cochemská praxe vznikla v Německu v soudním obvodu Cochem, ve spolkové zemi Porýní-Falc, a to na počátku 90. let 20. století. Hlavní myšlenkou je zachovat dítěti právo na oba své rodiče, kteří se budou podílet na jeho výchově i za situace, kdy dojde k rozpadu rodiny.⁵⁸

V této části diplomové práce se budu rovněž zabývat porovnáváním české rodinně-právní úpravy s tou německou. V mnoha oblastech našeho právního systému vidím nedostatky a podle mého názoru jsou v rámci Cochemské praxe určité aspekty řešeny lépe, především s ohledem na zájem nezletilého dítěte. Z níže uvedeného je zřejmé, že v sousedním Německu se Cochemská praxe stala velmi populární, především díky rychlosti, efektivitě a minimálnímu množství formalit. Jde o velmi důkladně propracovaný celek, fungující systém vzájemné spolupráce jednotlivých zapojených profesí. Jde o jakýsi metodický podklad, pro který není nutná ani opora v zákoně. Je to čistě o přístupu a vůli konkrétních pracovníků, kteří se na řešení daného konkrétního případu podílejí. Uzavření dohody též znamená zklidnění celé situace pro oba rodiče, kteří spolu díky spolupráci odborníků dokáží komunikovat bez vyhrocených emocí a bezvýsledných hádek. Otázkou ale zůstává, zda by tento fungující systém mohl být aplikován i v opatrovnických řízeních u soudů v České republice.

Česká a německá úprava rodinného práva je pochopitelně odlišná. Rodinné právo a jeho principy vycházejí především z historie, náboženství a z tradic daného státu. V každé zemi jsou pak tyto hodnoty více či méně odlišné. I proto neexistuje naprostá harmonizace rodinného práva v evropském měřítku.⁵⁹ Bylo by tedy možné Cochemský model do praxe českých soudů pouze „okopírovat“ nebo jsou zapotřebí určité legislativní změny? Nebo by stačila změna myšlení a přístupu?

Odlišný přístup k řešení rodičovských konfliktů v České republice a v Německu vychází jednak z odlišností v právní úpravě, především ale v praktickém přístupu. V následujících podkapitolách se budu zabývat těmi nejvýznamnějšími rozdíly.

---

⁵⁸ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představené Cochemské praxe. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 7-8, s. 68.

⁵⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Harmonizace a unifikace rodinného práva v Evropě. *Právo a rodina*, 2003, roč. 5, č. 2, s. 1-2.

4.2.1. Legislativní východiska

Abychom mohli pochopit podstatu Cochemské praxe, je nezbytná znalost německé právní úpravy a její historický vývoj. Ačkoliv právní úprava rodičovských práv a povinností rozvedených rodičů, nebo vůbec rodičů, kteří spolu nežijí, se od české právní úpravy výrazně liší, není možné si nevšimnout, že společenský kontext, způsob vedení opatrovnického řízení, i vnímání jeho dopadů jsou současnému stavu v České republice velmi podobné.⁶⁰

Německé rodinné právo je již od roku 1896 upraveno v německém občanském zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch, dále jen „BGB“). Práva a povinnosti rodičů k dítěti, původně označovaná jako rodičovská moc, náležela pouze otci a vyjadřovala právo plně rozhodovat o dítěti, a to až do okamžiku jeho zletilosti. V roce 1949, po přijetí německé Ústavy, došlo ke změně tohoto pojetí, kdy bylo zaručeno rovné postavení muže a ženy. Nově tedy výše zmíněná rodičovská moc náležela jak otci, tak matce nezletilého dítěte. Pojem rodičovská péče byl do německého práva zaveden až zákonem o nové úpravě rodičovské péče.⁶¹

I přesto, že se německý pojem rodičovské péče velmi blíží českému pojetí rodičovské odpovědnosti, stále se nejedná o pojmy zcela totožné. Podstatnou odchylkou od české právní úpravy je především fakt, že právo a povinnost rodiče stýkat se s nezletilým dítětem nejsou součástí rodičovské péče. Důležité je také to, že na rozdíl od rodičovské odpovědnosti upravené českým rodinným právem mohli v Německu rodiče společnou rodičovskou péči ze zákona vykonávat jen za předpokladu, že se dítě narodilo za trvání manželství nebo pokud po narození dítěte rodiče manželství uzavřeli. V opačném případě náležela výlučná rodičovská péče pouze matce dítěte. Pokud rodiče žili odděleně, rodičovská péče byla soudem přenesena pouze na jednoho rodiče. Přenesení výlučné péče na jednoho rodiče v německé praxi znamená právní omezení druhého rodiče spolupůsobit při výchově dítěte.⁶² Skupina rodičů, kteří po rozpadu manželství chtěli rodičovskou péči nést společně, se obrátila na německý ústavní soud, který v roce 1982 svým náležením shledal stávající právní úpravu jako ústavně nekonformní.

Rozvod ale i nadále ve většině případů vedl ke svěření dítěte do výlučné péče jednoho z rodičů (nejčastěji matce) a často dokonce k výraznému omezení či zákazu styku s dítětem pro rodiče, kterému byla rodičovská péče odňata (většinou otci). Soudy takováto rozhodnutí

⁶⁰ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. In ROGALEWICZOVÁ, Romana, CIRBUSOVÁ, Martina. *Cochemská praxe v České republice*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 5.

⁶¹ CIRBUSOVÁ, Martina, ROGALEWICZOVÁ, Romana. Cochemská praxe – vznik a vývoj. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 6, s. 11.

⁶² ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 7-8, s. 69.

odůvodňovaly tím, že dítě nemá být nuceno žít v konfliktním prostředí a je v jeho nejlepším zájmu, aby byl omezen styk s rodičem, do jehož péče nebylo svěřeno. Dítě si tak mělo odpočinout od stresujících zážitků. Výsledkem ale bylo spíše absolutní odcizení dítěte od druhého rodiče.⁶³

V důsledku výše popsané právně-společenské situace neustále přibývalo dětí, které následkem rozvodu svých rodičů ztrácely možnost prožít dětství s oběma svými rodiči. V roce 1992 se proto pracovníci orgánu péče o děti a pracovníci rodinné poradny ve městě Cochem rozhodli, že se pokusí na tomto stavu něco změnit. Prvním impulsem měla být konference, jejímž cílem bylo představit jednotlivé profese, náplně jejich činností, jejich pracovního postupu při řešení rodičovského sporu. Výsledkem této konference byla shoda všech zúčastněných, že je nutné vytvořit propojovaný systém spolupráce, dozvědět se více o fungování ostatních profesí a při řešení rodičovských konfliktů se společnými silami soustředit především na dítě. V roce 1993 byla pak na základě závěrů z této konference přijata tzv. Cochemská dohoda, ve které je popsán cíl, prostředek, metoda a základ Cochemské praxe.⁶⁴

Řešení rodičovských konfliktů na základě principů, které zavádí Cochemský model se v praxi brzy ukázalo jako správná a efektivní cesta. Došlo k významnému zkrácení opatrovnických řízení, kdy zhruba 80 % rodičů dospěje k dohodě o porozvodové péči o děti, a to již do tří měsíců od podání žádosti o rozvod.⁶⁵ Pozitivní výsledky Cochemské praxe byly mimo jiné impulsem pro reformu rodinného práva v BGB. V roce 1998 došlo k zásadní změně pojetí rodičovské péče. Rodičovská péče měla nadále, i v případě rodičů, kteří spolu nežijí, náležet oběma rodičům. O přenesení rodičovské péče pouze na jednoho rodiče má soud rozhodnout je v těch případech, kdy o to rodiče společně požádají, nebo je-li takové rozhodnutí nutné pro ochranu zájmů a blaha dítěte.⁶⁶ Dalším důležitým pokrokem v oblasti německého rodinného práva bylo výslovné přiznání práva na styk s dítětem rodiči, jemuž nebyla přisouzena rodičovská péče.⁶⁷

---

⁶³ CIRBUSOVÁ, Martina, ROGALEWICZOVÁ, Romana. Cochemská praxe – vznik a vývoj. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 6, s. 12.

⁶⁴ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. In ROGALEWICZOVÁ, Romana, CIRBUSOVÁ, Martina. *Cochemská praxe v České republice*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 6-8.

⁶⁵ *Co přinese zavedení Cochemské praxe* [online]. Cochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je/co-prinese-zavedeni-cochemske-praxe>>.

⁶⁶ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. In ROGALEWICZOVÁ, Romana, CIRBUSOVÁ, Martina. *Cochemská praxe v České republice*. Brno: Tribun EU, 2015, s. 6-8.

⁶⁷ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 7-8, s. 69-70.

4.2.2. Podstata Cochemské praxe

Podstatou Cochemské praxe je interdisciplinární spolupráce, tedy propracovaná fungující síť, do které jsou zapojeny všechny profese účastníci se na řešení rodičovských konfliktů. Mezi tyto profese patří zpravidla advokáti, soudci, sociální pracovníci, odborné poradny a soudní znalci. Všichni tito odborníci jednají s cílem dosáhnout nejlepšího řešení pro nezletilé dítě, přičemž se všichni shodují na základním principu, že při rozdělení rodičů je třeba v první řadě usilovat o zachování obou rodičů pro dítě.⁶⁸

Cochemská praxe stojí na čtyřech základních principech: (1) snaha o co nejrychlejší vyřešení sporu mezi rodiči, aby konflikt dále neeskaloval a situace se nezhoršovala, (2) základním principem je zachování rodičovské odpovědnosti za dítě u obou rodičů – otázkou tedy není kdo z nich bude mít dítě v péči, ale jak bude mezi ně péče rozdělena, (3) vždy je preferována dohoda rodičů před názorem soudu, (4) rodiče jsou vedeni k dohodě za pomoci odborníků – zpočátku může jít i o vynucenou spolupráci rodičů (pod hrozbou znevýhodnění v soudním sporu), postupně se však obvykle stává dobrovolnou.⁶⁹

Advokát (jako první profese, se kterou se rodiče setkají) by se měl snažit zabránit jakékoliv útočné strategii svého klienta a naopak jej vést k návštěvě rodinné poradny či kontaktování orgánu péče o dítě, kteří se pokusí konfliktní situaci v rodině vyřešit mimosoudně. Jestliže však klient trvá na řešení nastalé situace soudní cestou, advokát sepíše podání. Orgán péče o dítě, který je obdobou českého orgánu sociálně-právní ochrany dětí, bývá do věci zapojen zpravidla až po výzvě soudu.⁷⁰

Účast orgánu péče o dítě je u soudního jednání v rámci interdisciplinární součinnosti povinná. Jelikož sociální pracovník nepodává žádné písemné zprávy, ale soudu ústně sdělí výsledky provedeného šetření v rodině a pohovorů s rodiči, jsou tyto informace vysoce aktuální. Nespornou výhodou řízení dle Cochemského modelu je právě jeho ústní forma. Ačkoli po subjektech řízení nejsou vyžadována žádná písemná vyjádření, i tak mají v průběhu soudního řízení dostatečnou příležitost vyslovit svůj názor.⁷¹

Výhoda a funkčnost modelu spočívá především v rychlosti soudního řízení. Je tedy nutné, aby soud nařídil závazné setkání obou rodičů, jejich advokátů a orgánů péče o dítě co možná nejrychleji. Podle zákona se ústní jednání před soudem mají uskutečnit do jednoho

---

⁶⁸ *Co je Cochemský model/Cochemská praxe?* [online]. Cochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je>>.

⁶⁹ *Cochemská praxe* [online]. Cochem.pro, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.pro>>.

⁷⁰ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 7-8, s. 70.

⁷¹ DOSTÁLOVÁ, Soňa, KILLAROVÁ, Tereza. Cochemská praxe – role zapojených profesí. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 7, s. 11.

měsíce po zahájení řízení, obvykle se tak ale děje již v průběhu dvou týdnů od písemného podání advokátů.⁷²

V případě, že se nepodaří dospět k dohodě rodičů během prvního jednání, soud řízení přeruší a nařídí rodičům spolupráci s odborníky. Při vyhoceném konfliktu mezi rodiči by bylo naivní spoléhat na jejich dobrovolné podstoupení odborné poradenské pomoci. Cochemská praxe však sází na účinnou autoritu, a to soudce, který o vhodnosti opatření rozhodne a dokáže prosadit, že rodiče poradenskou péči podstoupí. Rodič, který chce dítě skutečně získat do péče, musí toto rozhodnutí respektovat a s odborníky spolupracovat. V opačném případě jeho šance velmi klesnou, a lehce ztrácí možnost svěřením dítěte do své péče (nebo péče střídavé), protože soud na něj bude nahlížet jako na rodiče, který nesleduje skutečný zájem svého dítěte. V důsledku toho je úspěšnost poradenské péče v rámci Cochemské praxe velice vysoká a ve více než 80 % případů se za pomoci poradny podaří dospět k dohodě mezi rodiči.⁷³

4.3. Rychlost řízení

Co se týče zákonné úpravy rodinného práva v České republice, nejsou stanoveny žádné konkrétní lhůty pro nařízení prvního jednání u soudu a ani pro vydání meritorního rozhodnutí. V zákoně (konkrétně ustanovení § 471 odst. 2 ZŘS) najdeme pouze zásadu, že soud má ve věcech péče soudu o nezletilé jednat s největším urychlením. Tento pojem je ale neurčitý a dle mého „netlačí“ na soudy takovou měrou, aby nařídili jednání v určité lhůtě. Stává se tedy, že řízení o svěřením dítěte do péče se vleče i několik měsíců, v horších případech i několik let. Zavedení konkrétní lhůty by proto mohlo mít za následek celkové zrychlení opatrovnického řízení a snazší dosažení výsledku (rychlost řízení má velký vliv na celkovou atmosféru).⁷⁴

Soudce by rovněž neměl zapomínat na možnost nařizování předběžných opatření o svěřením dítěte do péče či o styku mezi rodičem a dítětem. K tomuto nástroji by soudy měly přistupovat i bez návrhu rodičů. Nicméně ani vydání předběžného opatření nezbavuje soudy povinnosti dospět co nejdříve k meritornímu rozhodnutí. Pokud odpovědné orgány nejednají

---

⁷² *Role soudu rodinného práva v kontextu Cochemské praxe* [online]. Cochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je/soudy>>.

⁷³ *Role odborných poraden, mediace v kontextu Cochemské praxe* [online]. Chochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je/odborne-poradny>>.

⁷⁴ Tamtéž.

dostatečně rychle, může dojít k narušení vztahu mezi rodičem a dítětem, což může u dítěte způsobit i psychologické problémy.⁷⁵

Naopak u Cochemské praxe je rychlost jedním z nejvýznamnějších faktorů (viz. výše). Podle německé právní úpravy jsou soudy povinni nařídít jednání do jednoho měsíce od doručení návrhu na zahájení řízení. Průtahy v řízení způsobují jedině nejistotu a spor se postupem času jen zhoršuje. V případě, že rozvádějící se manželé vidí, že jejich spor někdo intenzivně řeší a mají pocit, že se jim odborníci plně věnují, většinou dochází ke zklidnění atmosféry. Další výhodou je, že pokud se nepodaří uzavřít dohodu mezi rodiči hned při prvním jednání, začne s nimi okamžitě spolupracovat odborník z rodinné poradny nebo mediátor.⁷⁶

Je nutné si ale uvědomit, že rychlost řízení neznamená jen věc co nejrychleji vyřešit a „odškrtnout“ si tak další vyřešený případ. Jde hlavně o to, učinit co nejrychleji důležité procesní kroky. Zejména pak v nabídnutí odborné pomoci rodičům, asistence odborníků při nalézání kompromisu a další kroky, které vedou ke kooperaci rodičů, což si myslím mohu obecně říci, je vždy v nejlepším zájmu dítěte.

4.4. Obligatornost rozhodování o péči

Podle § 755 odst. 3 OZ soud manželství nerozvede, dokud nerozhodne o poměrech nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, v době po rozvodu manželství jeho rodičů, tedy o osobní péči, o výživném, resp. o osobním styku s dítětem. Soud může buď autoritativně rozhodnout, nebo zákon dává manželům možnost se dohodnout a soud následně tuto dohodu schválí (schválení takové dohody je jednou z podmínek v případě smluveného rozvodu).⁷⁷

Logicky tedy vyplývá, že toto řízení (o poměrech nezletilého dítěte) předchází řízení o rozvod manželství. Takto oddělené řízení zavedla již velká novela zákona o rodině z roku 1998. Zákon pak blíže neřeší vzájemný vztah rozvodového řízení a řízení péče soudu o nezletilé. Z dikce zákona ale vyplývá, že řízení o poměrech nezletilého dítěte sice předchází řízení o rozvod, ale rovněž můžeme logicky vyvodit, že v tomto řízení by opatrovnický soud neměl rozhodnout dříve, než bude řízení o rozvod zahájeno. § 906 odst. 1 OZ říká *“Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů*

⁷⁵ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. In: MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. Praha: Leges, 2016, s. 1612.

⁷⁶ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. *Realizace Cochemské praxe v České republice (1). Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 8, s. 14-15.

⁷⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, HULMÁK, Milan, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 457.

napříště o dítě pečovat...” Což tedy znamená, že jako první krok je vždy podání návrhu na rozvod manželství.

Přestože v praxi podávají rozvádějící se manželé současně oba návrhy (jak na úpravu poměrů k nezletilému dítěti, tak návrh na rozvod), jde o řízení, které je možné zahájit i bez návrhu. Mezníkem je ale i v tomto případě podání návrhu na rozvod manželství.

Ačkoliv jsem se rozhodla zabývat především péčí o nezletilé děti po rozvodu manželů, mluvíme-li o obligatornosti rozhodování, nesmíme opomenout případy, kdy rodiče nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, spolu nežijí a nedohodnou se o úpravě péče o takové dítě. V takových případech opět rozhoduje soud a to i bez návrhu (§ 908 OZ). *“Tato situace může nastat jak v případech, kdy rodiče dítěte nejsou manželé, tak v situacích, kdy sice manželé jsou, ale své neshody ve věci dítěte nepovažují za tak závažné, že by situaci chtěli řešit rozvodem manželství.”*⁷⁸

Otázkou je, co lze považovat ze oddělené žití rodičů? Pojem společného soužití znamená společné sdílení svých zájmů, potřeb, radostí a problémů, v neposlední řadě i otázku intimního soužití. Naopak podle § 758 spolu manželé nežijí, netvoří-li manželské či rodinné společenství, bez ohledu na to, zda mají, popřípadě vedou rodinnou domácnost. Podmínkou je, že alespoň jeden z manželů manželské soužití zjevně nechce obnovit. Nejde tedy pouze o situace, kdy rodiče bydlí odděleně, ale také že např. nemají společný bankovní účet nebo nepečují společně o rodinnou domácnost nebo o dítě.⁷⁹

4.5. Účastníci řízení a jejich zástupci

Jak již bylo řečeno výše, řízení ve věcech péče soudu o nezletilé jsou především řízení nesporná, která je možná zahájit i bez návrhu. Na toto řízení tedy dopadá tzv. třetí definice účastníků civilního řízení.⁸⁰ Podle § 6 odst. 1 ZŘS je účastníkem řízení navrhovatel a ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Jde o pojetí materiální, neboť není rozhodné, kdo bude označen v návrhu na zahájení řízení (jak je tomu ve sporném řízení), ale skutečné postavení, které vyplývá z hmotného práva.⁸¹

---

⁷⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, HULMÁK, Milan, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1027.

⁷⁹ HOLUB, Milan a kol. *Zákon o rodině s komentářem, judikaturou a předpisy souvisejícími*. 9. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 203.

⁸⁰ ŠMÍD, Ondřej. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 191.

⁸¹ HANÁKOVÁ, Lenka. Diferenciace účastenství ve sporném a nesporném řízení. *Právní fórum*, 2012, roč. 9, č. 9, s. 386.

Nejdůležitější otázkou ale je, jak přistupovat k nezletilému. Je také účastníkem řízení? Za jakých podmínek? Z výše uvedeného vyplývá, že účastníky budou jak rodiče nezletilého dítěte, tak samotný nezletilý. Aby ale nezletilý mohl být účastníkem tohoto řízení, musí splňovat předpoklady účastenství, a to způsobilost být účastníkem (tzv. procesní subjektivita) a procesní způsobilost.⁸² Obě tyto způsobilosti jsou pak upraveny v OSŘ (subsidiární použití OSŘ na věci neupravené v ZŘS, § 1 odst. 2 ZŘS).

Procesněprávní subjektivita je u fyzických osob vymezena pomocí právní osobnosti. Právní osobnost mají fyzické osoby od narození až do smrti, stejně tak tedy i procesněprávní subjektivitu. Chápeme ji jako způsobilost mít v procesně právních vztazích práva a povinnosti. Procesní způsobilost znamená, že účastník může před soudem samostatně právně jednat v tom rozsahu, v jakém je svéprávný. Bez pochyb tedy můžeme říct, že nezletilý je účastníkem řízení ve věcech péče, otázkou ale zůstává, zda v řízení samostatně právně jedná nebo je v řízení zastoupen.

Dle § 30 odst. 1 OZ se člověk stává plně svéprávným zletilostí, přičemž zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá dvěma způsoby, a to přiznáním svéprávnosti (tzv. emancipace)⁸³ nebo uzavřením manželství, mimo jiné za podmínky, že nezletilý dosáhl věku šestnácti let. V ostatních případech má nezletilý tzv. omezenou a částečnou svéprávnost. Omezená svéprávnost nezletilých vychází z principu, že každý nezletilý je svéprávný k právním jednáním, která jsou svou povahou přiměřená jeho rozumové a volní vyspělosti (vyvratitelná právní domněnka⁸⁴). Předním kritériem je pak podle důvodové zprávy individuální hledisko vyspělosti, nikoliv věková hranice.⁸⁵ Pro tato právní jednání je nezletilý způsobilý jednat samostatně, bez spolupůsobení zákonného zástupce.⁸⁶

I přesto, že obecná úprava by tedy umožňovala nezletilému jednat v řízení samostatně, zákon v ustanovení § 469 ZŘS říká, že dítě je v řízení ve věcech péče zastoupeno opatrovníkem, kterého soud pro řízení jmenuje. Samotné jednání nezletilého je tedy tímto ustanovením vyloučeno. Tímto ustanovením je vyloučena i obecná zásada, že nezletilé dítě zastupují jeho rodiče zakotvená v ustanovení § 892 OZ. Totéž ustanovení ve svém třetím

---

⁸² WINTEROVÁ, Alena. In WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011, s. 131-133.

⁸³ Důvodová zpráva k OZ.

⁸⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta. Procesní způsobilost nezletilých účastníků řízení (s přihlédnutím k právní úpravě svéprávnosti v návrhu nového občanského zákoníku). *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 17, s. 620.

⁸⁵ Důvodová zpráva k OZ.

⁸⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, a kol. *Občanský soudní řád*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 63.

odstavci přímo uvádí, že „*rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů.*“⁸⁷ Jde tedy například o případy rozvodu, kde hrozí střet zájmů rodičů a z tohoto důvodu musí být dítěti jmenován opatrovník.

Při jmenování opatrovníka se soud nemusí zabývat otázkou, zda hrozí střet zájmů mezi dítětem a jeho zákonným zástupcem. Soud opatrovníka jmenuje jen proto, že tak stanoví zákon.

Důležité je, že i přesto, že je dítě povinně zastoupeno opatrovníkem, v řízení se vždy zjišťuje jeho názor a soud rozhodne s ohledem na jeho přání (samozřejmě se s dítětem musí jednat s přihlédnutím k jeho věku).

I přesto, že by se povinné zastoupení mohlo v určitých případech jevit jako nadbytečné, je nutné si uvědomit, že jde o řízení, jehož výsledek výrazně ovlivní budoucnost nezletilého dítěte a jeho ochrana je tedy nezbytná. Rovněž je faktem, že i v ostatních případech, kdy nezletilý může samostatně jednat, praxe upřednostňuje zastoupení nezletilého před jeho samostatným jednáním, a to opět z důvodu ochrany jeho zájmů.⁸⁸

4.5.1. Specializace advokátů

Vzhledem k tomu, že zastoupení nezletilého dítěte je tedy dle zákona povinné, ráda bych se zaměřila i na onoho zástupce. Zástupce nezletilého dítěte má za úkol prosazovat zájmy nezletilého a zajistit jeho ochranu v průběhu řízení. Podle mého by tedy na zástupce nezletilého dítěte měly být kladeny vyšší požadavky, než v ostatních řízeních, kde nejde o ochranu nezletilého dítěte.

V současné době se poměrně často stává, že nezletilé dítě zastupuje advokát, který není specializován na rodinné právo a s danou problematikou třeba nemá až takové zkušenosti. Je tomu tak i proto, že v České republice se mohou hlouběji specializovat pouze velké právní kanceláře (a to z důvodu konkurence). Menší advokátní kanceláře se většinou snaží být co možná neuniverzálnější a zastupovat klienty v různých právních odvětvích.

Na druhou stranu, většina německých advokátů je úzce specializovaná. Především v rodinněprávních věcech si málokterý advokát dovolí vystupovat u soudu bez potřebné specializace přímo na rodinné právo. Je tomu tak možná i proto, že němečtí advokáti si více

---

⁸⁷ Ustanovení § 892 odst. 3 zákona č. 89/2012, občanský zákoník.

⁸⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta. Procesní způsobilost nezletilých účastníků řízení (s přihlédnutím k právní úpravě svéprávnosti v návrhu nového občanského zákoníku). *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 17, s. 617-619.

než my uvědomují negativní dopad případného neúspěchu v řízení na budoucí životy klientů.⁸⁹

4.6. Role orgánu sociálně-právní ochrany dětí a opatrovníka dítěte

Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů plní orgány sociálně-právní ochrany dětí hned několik, a to i diametrálně odlišných (často i vzájemně protichůdných) funkcí. Typickou je tedy různorodá náplň práce. Orgány sociálně-právní ochrany dětí vykonávají jednak preventivní a poradenskou činnost, činí zákonem definovaná opatření na ochranu dětí, jsou angažovány při zprostředkování náhradní rodinné péče dítěte, fungují jako složka veřejné moci při nařízení a průběhu ústavní a ochranné výchovy nezletilých.⁹⁰

Orgán sociálně-právní ochrany dětí je tak nucen (dle české právní úpravy) řešit nejen konflikt mezi samotnými rodiči, ale také zastupovat zájmy dítěte jako kolizní opatrovník. Jde tedy o několik různých funkcí, které mohou způsobit dokonce určitou rozpolcenost sociálních pracovníků. Rovněž jsou také pracovníci velmi zatíženi sporem rodičů a dítěti proto nemůže být věnována stoprocentní pozornost. Rodiče rovněž sociálního pracovníka mohou považovat za určitou zbraň u soudu, kterou se snaží získat na svoji stranu. Pro sociální pracovníky je tedy velice obtížné efektivně v řízení hájit zájmy dítěte, aniž by byli vtaženi do konfliktu rodičů a tím také více či méně ovlivněni.⁹¹

ZŘS sice neukládá soudu povinnost jmenovat kolizním opatrovníkem dítěte orgán sociálně-právní ochrany dětí, ze zákona ale vyplývá, že soud „*kolizním opatrovníkem zpravidla jmenuje orgán sociálně právní ochrany dětí.*“⁹² Ani v dnešní době tedy nic nebrání tomu, aby funkci opatrovníka dítěte vykonával subjekt odlišný od orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Nicméně na základě zavedené praxe je jen velmi malá pravděpodobnost, že soud bude postupovat odlišně, aniž by došlo k určité zákonné úpravě samostatné instituce kolizního opatrovníka.⁹³

Přesto, že jsem došla k závěru, že by změna české legislativy v této oblasti byla vhodná, není pro zavedení Cochemské praxe naprosto nezbytná. I v Německu byla ze začátku

---

⁸⁹ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*, 2015, roč. 9, s. 16 – 17.

⁹⁰ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

⁹¹ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 9, s. 18-19.

⁹² Ustanovení § 469 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

⁹³ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 9, s. 18.

zákonná úprava stejná jako u nás a k oddělení role orgánu sociálně-právní ochrany dětí a opatrovníka dítěte došlo až přibližně po deseti letech od zavedení interdisciplinární součinnosti profesí.⁹⁴

V dnešní době má ovšem v Německu obdoba orgánu sociálně-právní ochrany dětí za úkol pouze zjistit poměry v rodině a nadále pracovat s rodiči tak, aby nejlépe ještě před nařízením jednání dosáhli dohody ohledně péče o jejich nezletilé dítě. Orgán péče o dítě tak funguje jako jakýsi rodinný koordinátor. Pokud rodiče jsou schopni se dohodnout hned na prvním soudním jednání, často nedochází ani k jmenování opatrovníka nezletilému dítěti. Je-li ale zřejmé, že se rodiče dohodnout nedokáží, soud dítěti jmenuje opatrovníka z řad odborníků, kteří se zastupování dětí v opatrovnických řízeních jsou ochotni ujmout. Soud je povinen tohoto opatrovníka dítěti ustanovit v zákonem přesně definovaných případech. Jak jsem ale zmínila výše, v určitých situacích k tomu ale vůbec nemusí dojít.⁹⁵

Díky oddělení role orgánu sociálně-právní ochrany dětí od opatrovníka dítěte došlo v německé úpravě k odbřemenění orgánů péče o dítě a ti se tak mohou plně věnovat zájmům nezletilého dítěte. Došlo tak rovněž k posílení pozice nezletilého v řízení.⁹⁶

4.7. Funkce soudních znalců

Soudní znalec je v rámci interdisciplinární spolupráce v podstatě jakousi poslední instancí, která může rodičům pomoci daný problém vyřešit a dosáhnout dohody rodičů místo autoritativního rozhodnutí soudu. Dalo by se říci, že ustanovení znalce leckdy působí i preventivně. Pro rodiče ustanovení znalce představuje poměrně velkou finanční zátěž, protože jsou to právě oni, kdo znalecký posudek hradí, a to v plné výši. Není tedy vůbec neobvyklé, že při výhledu na vznik dalších nákladů se rodiče raději dohodnou.⁹⁷

Funkce znalce v českém právním systému a v německém systému při využívání Cochemské praxe je poněkud odlišná. Zatímco u nás znalec za pomoci různých metod zkoumá osobnosti rodičů a dítěte, zjišťuje jejich stanoviska a názory a na základě zjištěných skutečností zodpovídá otázky soudu, v Cochemské praxi se dá soudní znalec označit v podstatě za další stupeň rodinného poradenství. I v německém soudním řízení sice znalci

---

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ DOSTÁLOVÁ, Soňa; KILLAROVÁ, Tereza. Cochemská praxe – role zapojených profesí. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, s. 12-13.

⁹⁶ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 9, s. 18-19.

⁹⁷ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (1.). *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 8, s. 17.

odpovídají na otázky soudu, rovněž ale s rodinou dále spolupracují. Snaží se obnovit komunikaci rodičů a nacházet kompromisy. Ve své podstatě se dá německý soudní znalec v systému interdisciplinární spolupráce označit za terapeuta, který ovšem oproti poradnám či mediátorům není vůči soudu vázán mlčenlivostí.⁹⁸ V této souvislosti mě ale napadá, zda tak nejsou na znalce kladeny příliš velké nároky. Výše jsem mluvila o přetěžování orgánu sociálně-právní ochrany dětí, kteří by se měli soustředit pouze na dítě, a ne řešit mnohem více otázek (jak je tomu v dnešní době). Proto mi přijde při nejmenším zvláštní, že naopak na znalce jsou kladeny vyšší nároky, než je tomu v České republice v dnešní době.

4.8. Rozhodnutí a jeho změna

Obecně pro řízení upravená v ZŘS platí, že soud rozhoduje ve věci samé usnesením (§ 25 odst. 1 ZŘS). Nicméně pro rozhodování ve věcech péče o nezletilé zákon speciálně stanovuje, že soud rozhoduje ve věci samé rozsudkem (§ 471 odst. 1 ZŘS). Za věc samu pak nelze považovat každou otázku, o níž hmotné právo ukládá soudu rozhodnout. Rozhodnutím o věci samé bude sledované opatření týkající se nezletilého dítěte, a dále následná opatření, která se budou dotýkat trvání, obsahu nebo rozsahu původně nařízeného opatření.⁹⁹

Zákon dává soudu dvě možnosti, jak řízení ukončit. Buďto soud sám autoritativně rozhodne o předmětu řízení rozsudkem, nebo rovněž může schválit dohodu rodičů (§ 906 OZ). Jakou formou soud dohodu schvaluje již zákon neuvádí. Vzhledem k tomu, že jde ale dle mého o rozhodnutí ve věci samé (poměry nezletilého dítěte), bude soud rozhodovat rozsudkem. Dalším důvodem je pak skutečnost, že se dohoda v řízeních, která lze zahájit i bez návrhu, tedy i v případě dohody rodičů o péči a výživě, pojímá do výroku rozhodnutí soudu, přičemž se tato dohoda stává platnou až právní mocí rozhodnutí soudu.¹⁰⁰ V případě, že soud schválí dohodu rodičů, nelze toto řešení dle judikatury považovat za soudní smír¹⁰¹, a to i z toho důvodu, že dle § 99 OSŘ je uzavření smíru ve věcech péče soudu o nezletilé nepřípustné.

Ať už soud rozhoduje rozsudkem nebo schvaluje dohodu rodičů, je mnoho kritérií, kterými se soud při svém rozhodování musí řídit, v obou těchto případech ale musí brát

---

⁹⁸ ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (1). *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 8, s. 17.

⁹⁹ HROMADA, Miroslav. In: SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 945.

¹⁰⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta. In ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 207-208.

¹⁰¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. září 1965, sp. zn. 4 Co 376/65.

především ohled na zájem dítěte. Každý případ musí být tedy posuzován individuálně.¹⁰² Z nálezu ÚS vyplývá, že se soud musí zabývat všemi kritérii velmi pečlivě, aby mu to umožnilo vyvodit závěr, zda jsou splněny podmínky pro určitý druh péče a v návaznosti na to rozhodnout, do kterého druhu péče dítě svěří. To znamená, že i v případech, kdy rodiče předloží soudu dohodu o výkonu péče o dítě po rozvodu manželství (která je jednou z podmínek pro rozvod manželství bez zjišťování příčin rozvratu), soud není povinen tuto dohodu schválit. Může totiž dojít k závěru, že předložená dohoda rodičů neodpovídá zájmům dítěte. V takové případě dohodu neschválí a rozhodne autoritativně.¹⁰³ Pokud se ovšem rozhodne dohodu schválit, dle rozsudku Nejvyššího soudu tak může učinit jedině v plném rozsahu.¹⁰⁴ Soud tedy nemá možnost dohodu schválit pouze v určité části, a ve zbytku rozhodnout autoritativně.

Obecně platí, že pravomocné rozhodnutí již nelze měnit. Takové rozhodnutí zakládá překážku věci rozsouzené (*rei iudicata*). Nicméně jako obvykle i z tohoto pravidla existují výjimky. Jednou z těchto výjimek je pak právě změna rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé tam, kde jde o výkon povinností a práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti.¹⁰⁵ Ke změně rozhodnutí dochází v případech, kdy dojde ke změně poměrů, které existovaly v době původního rozhodnutí, přičemž tato změna musí být podstatná (tzv. *clausula rebus sic stantibus*). Zjistí-li tedy soud, při dohlížení nad plněním povinností při péči o nezletilého, že se podstatně změnila okolnosti, zahájí sám z úřední povinnosti nové řízení. Podstatná změna musí být natolik významného rázu, že původní rozhodnutí je třeba změnit, neboť neodpovídá požadavkům zákona,¹⁰⁶ a to zejména v případě, kdy dohodu rodičů schválil soud.¹⁰⁷

Tato změna okolností se může vyskytnout jak na straně povinného (např. ztráta zaměstnání, změna zdravotního stavu atd.), tak na straně oprávněného (např. věk, potřeby související se vzděláním, nástup do zaměstnání, zdravotní stav atd.).

---

¹⁰² Nález Ústavního soudu ze dne 20. ledna 2005, sp. zn. II. ÚS 363/03.

¹⁰³ HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka. In: HRUŠÁKOVÁ, Milana, HULMÁK, Milan, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1014.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. března 1971, sp. zn. 1 Cz 6/71.

¹⁰⁵ HAMULÁKOVÁ, Klára. In: ŠÍNOVÁ, Renáta ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 194.

¹⁰⁶ ŠMÍD, Ondřej. In: ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 181.

¹⁰⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. března 2000, sp. zn. IV. ÚS 14/2000.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zhodnotit právní úpravu péče o nezletilé děti po rozvodu nebo po rozchodu rodičů. Je naprosto zřejmé, že nikdy nejde říci, která forma péče o dítě je nejlepším řešením, a to ani nebylo mým úkolem. Vzhledem k tomu, že celá tato problematika je provázána především zájmem dítěte, každé řízení je specifické a vždy se rozhoduje naprosto individuálně.

Myslím si ale, že s jistotou mohu říct, že pro každé nezletilé dítě je nejlepší taková forma péče, na které se jeho rodiče vzájemně dohodnou. Jelikož jsou to právě rodiče, kdo tento „problém“ zapříčinili (tedy rozpad manželství a rodiny), měli by to být oni, kdo se bude snažit, aby bylo dítě tímto zážitkem co nejméně poznamenáno. Rodiče jsou ti, kdo znají svého potomka nejlépe, a proto především oni vědí (nebo by aspoň vědět měli), co bude pro jeho budoucí vývoj nejlepší. Pokud nechají soudce, aby autoritativně rozhodl, je postaven před nelehký úkol. Jelikož on sám nezná osobně ani nezletilého ani jeho rodiče, může vycházet pouze z toho, co se dozvěděl během řízení a tyto informace mohou být poměrně omezené.

Při zpracování této práce jsem si uvědomila, o jak kontroverzní téma se jedná. Samozřejmě nejdiskutovanějším modelem péče o nezletilé dítě je péče střídavá. S tím ale souvisí i ostatní modely péče. Porovnávání jednotlivých forem péče, dohady o tom, která z nich je pro dítě nejideálnější, to všechno a mnoho dalšího řeší odborníci i laická veřejnost dnes a denně.

V průběhu práce jsem se snažila poukázat na to, že nic není černobílé. Mnoho lidí (především ti, kteří u soudu neuspějí přesně tak, jak si představovali) odsuzuje výlučnou péči jednoho z rodičů s odůvodněním, že dítě má právo na oba rodiče a stejně tak oni, jako rodiče mají právo na to vychovávat a starat se o vlastní dítě. Tomuto argumentu se v podstatě nedá moc vytknout. Málokdo už ale uvažuje nad tím, že tyto práva zůstávají zachována i právě při výlučné péči jednoho z rodičů. Jak jsem popsala ve své diplomové práci, zákon nikde nestanoví minimální, ale ani maximální hranice pro styk nerezidentního rodiče (tedy toho, komu nebylo dítě svěřeno do výlučné péče) s dítětem. Styk nerezidentního rodiče může být upraven tedy natolik široce, že se ve výsledku oba rodiče podílejí na výchově dítěte stejnou měrou.

Stejně tak u střídavé péče nejsou stanoveny hranice intervalů střídání. Může tedy klidně nastat situace, kdy u dvou rodin bude v jednom případě dítě svěřeno do střídavé péče

a v druhém případě do výlučné péče jednoho z rodičů, a i přesto bude interval vyváženější v druhém případě. Urputní odpůrci svěřování dítěte do výlučné péče by proto podle mě měli zvážit veškeré okolnosti, a ne se jenom snažit vyhrát boj s druhým rodičem na úkor zájmu nezletilého dítěte.

Co se týče střídavé péče je zřejmé, že tato forma péče může být využita jen v určitých případech. Odborníci se shodují na tom, že střídavou péčí lze doporučit v případě, kdy spolu rodiče dítěte dokážou komunikovat, kooperovat a svým způsobem se tak povznést nad rozvodem či rozchodem. Nejdůležitějším krokem je vždy zvážit, zda je tato forma péče v zájmu samotného dítěte. Jak jsem zmínila několikrát v rámci této práce, zájem nezletilého dítěte je klíčovým pojmem při řešení takovýchto situací. V případě rozhodování o střídavé péči platí nepodceňovat znalecké zkoumání osobnosti nejen samotného dítěte, ale rovněž i rodičů. V současnosti je však vypracování znaleckého posudku velice zdlouhavou záležitostí, jež trvá mnohdy déle než půl roku.

Se střídavou péčí je spojeno mnoho kladů, ale stejně tak i záporů. Je pravda, že dítě má díky tomuto modelu péče pevné citové pouto k oběma rodičům. Jak jsem ale popsala výše, výhradní péče v tomto případě nemusí být takovým rozdílem. Argument, že při střídavé péči má dítě jak mužský, tak ženský vzor mi opět přijde na hraně, neboť i při výlučné péči jednoho z rodičů se na celkové výchově nezletilého dítěte podílejí oba rodiče.

Na druhou stranu určitě velkým negativem této péče je neustálé stěhování dítěte z obydli jednoho z rodičů do druhého. Vyčerpávající musí být pro dítě obzvláště situace, kdy se tato bydliště nacházející v rozdílných městech či dokonce částech republiky. Na základě judikatury, by dítě nemělo být svěřeno do střídavé péče v případě, že by s přejížděním z obydli matky do obydli otce byla spojena docházka do jiné školy. Osobně považuji za důležité, aby dítě docházelo do stejné školy a byly mu zachovány i mimoškolní aktivity. Dítě pak má možnost být plnohodnotnou součástí školního, sportovního či jiného kolektivu, což je pro jeho další vývoj velice významné. Nelze samozřejmě namítat, že zájmem dítěte je především to, aby bylo v péči obou rodičů. Nicméně je nutné vzít v úvahu i náročnost tohoto výchovného modelu pro samotné dítě.

Ve své práci jsem zmínila i možnost, kdy dítě žije v jednom bytě, a naopak rodiče se střídají v dojíždění. Pro dítě by to znamenalo stále domácí prostředí a problémy s dojížděním by se tak přenesly na rodiče (přece jen jsou to oni, kdo tuto situaci zapříčinili). Zní to jako skvělé řešení z pohledu nezletilého dítěte, ale upřímně je jen těžko představitelné, že by takovýto model mohl fungovat.

Hned prvním problémem je finanční stránka. Pro tento model by bylo potřeba tři bytů. V jedné domácnosti by žilo dítě, u kterého by se rodiče v daných intervalech střídali a každý z rodičů by pak měl ještě svůj vlastní byt. Dalším problémem by mohlo být, kdyby si jeden z rozvedených rodičů našel nového partnera. Je těžko představitelné, že by tento rodič pravidelně opouštěl svou novou rodinu. Samozřejmě je možné uvažovat o variantě, kdy se s tímto rodičem bude pravidelně stěhovat i stávající partner, to by však znamenalo nejen značnou obětavost nového partnera, nýbrž také velkou dávku tolerance ze strany partnera minulého. I kdyby tato verze fungovala, v případě, že se do této nové rodiny narodí potomek, musel by i on přejíždět s rodiči do obydlí nezletilého potomka z minulého manželství. Opět tak nezletilé dítě vystavujeme všem problémům způsobeným s přejížděním z obydlí do obydlí, kterým jsme se tímto modelem snažili vyhnout.

Největší záhadou pro mě zůstává společná péče. Celý tento institut je podle mě provázen otázkou, zda se vůbec jedná o klasickou péči po rozvodu nebo rozchodu rodičů. Upřímně jen těžko si dovedu představit, že rozvedení rodiče spolu stále žijí v jednom bytě a vycházejí spolu tak, jako před rozvodem. Podle mého názoru může být tato forma péče pouze dočasným řešením, a to nejdéle do té doby, než si jeden z rodičů najde nového partnera a rozhodne se ze společného bytu odstěhovat (samozřejmě k tomuto rozhodnutí může dojít, aniž by si našel nového partnera). Pokud spolu rodiče nezletilého dítěte stále žijí, starají se o společnou domácnost a pečují o nezletilého potomka stejně jako před rozvodem, proč tedy vůbec k rozvodu došlo? Samozřejmě toto rozhodnutí je čistě na rodičích, nicméně institut společné péče je i tak při nejmenším zvláštní.

V druhé části své diplomové práce jsem se zabývala rozhodováním soudů o svěřeni dítě do péče. V této oblasti spatřuji několik nedostatků nebo alespoň několik věcí k zamyšlení. Jednou z těchto věcí je zastupování nezletilého. V řízení před soudem musí být nezletilý vždy zastoupen kolizním opatrovníkem. Vzhledem k tomu, že opatrovník je dítěti jmenován z důvodu ochrany jeho zájmů, je podle mého názoru velmi důležité, kdo bude oním opatrovníkem. V současné praxi soud jmenuje opatrovníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí, jak jsem ale uvedla ve své práci, náplň práce zaměstnanců tohoto orgánu je různorodá a bohužel ne vždy se tak mohou plně věnovat dítěti.

Další nedostatek spatřuji v tom, že není zákonem stanovena žádná lhůta, do kdy musejí soudy v dané věci rozhodnout. Ustanovení, které říká, že soudy mají jednat s největším urychlením není dle mého názoru pro soudy dostatečně motivující a řízení se tak leckdy vleče několik měsíců (popř. i několik let).

Již výše jsem zmínila požadavek kolizního opatrovníka nezletilého dítěte. Tímto opatrovníkem je zpravidla jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí. Zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany dětí ovšem mají většinou tolik práce, že ne zřídka dochází k situacím, kdy se při jednotlivých jednáních u soudu střídají namísto toho, aby každé jednotlivé nezletilé dítě před soudem zastupoval stále stejný zaměstnanec, který případ podrobně zná. Stanovisku kolizního opatrovníka soudy zpravidla přisuzují velkou váhu a je proto k újmě dítěte, pokud trpí neúplným pohledem a určitou diskontinuitou.

Tyto problémy i mnoho dalších by dle mého názoru mohla vyřešit (nebo alespoň zmírnit) Chochemská praxe zmiňovaná v průběhu celé poslední kapitoly. Tento německý model spočívající v interdisciplinární spolupráci všech profesí zapojených do rodičovského sporu je schopen i ve většině vysoce vyhrocených případů vytvořit předpoklady ke společnému řešení na základě dohody rodičů. Nejdůležitějším faktorem, na němž stojí a padá úspěch této myšlenky, je nepochybně pozitivní a kooperativní přístup všech zúčastněných odborníků, ale také samotných rodičů.

Po porovnání české právní úpravy s německou je zřejmé, že pro fungování tohoto modelu u nás by bylo nutné udělat několik změn. Nicméně si nemyslím, že jde o tak velké změny, že by zavedení Cochemské praxe bylo nemožné. Řešení konfliktů by bylo jednodušší jak pro soudce a zaměstnance orgánu sociálně-právní ochrany dětí, tak pro samotné rodiče a především pro nezletilé děti. Rychlost řízení i kooperace jednotlivých profesí přispívá dle mého názoru ke zkvalitnění rozhodování v dané oblasti.

Bibliografie

Monografie:

DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I. Komentář. § 1-200za*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

FRANCOVÁ, Marie; DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7478-500-9.

HOLUB, Milan a kol. *Zákon o rodině s komentářem, judikaturou a předpisy souvisejícími*. 9. vyd. Praha: Leges, 2011. 456 s. ISBN 978-80-8721-296-7.

HRUŠÁKOVÁ, Milana. *Rodinné právo v aplikační praxi: Rozvod-Děti-Výživné*. Praha: C. H. Beck, 2000. 41 s. ISBN 80-7179-293-4.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 400 s. ISBN 978-80-7400-644-9.

MATOUŠEK, Oldřich, *Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny*. 1. vyd. Praha: Portál, 2015. 255 s. ISBN 978-80-262-0968-3.

MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. Praha: Leges, 2016. 2064 s. ISBN 978-80-7502-004-8.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Řízení nesporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015. 1012 s. ISBN 978-80-7478-869-7.

ROGALEWICZOVÁ, Romana, CIRBUSOVÁ, Martina. *Cochemská praxe v České republice*. Brno: Tribun EU. 118 s. ISBN 978-80-263-1010-5.

SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013. 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015. 1054 s. ISBN 978-80-7400-297-7.

ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Řízení ve věcech rodinněprávních v České republice, Slovenské republice a Německu a jejich aktuální problémy*. 1. vyd. Praha: Leges, 2010. 362 s. ISBN 978-80-87212-50-9.

ŠÍNOVÁ, Renáta, ŠMÍD, Ondřej, JURÁŠ, Marek a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013. 304 s. ISBN: 978-80-87576-74-8.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. 752 s. ISBN 978-80-7478-477-4.

TRÁVNÍČEK, Milan. *Střídavá péče*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015. 126 s. ISBN 978-80-7400-596-1.

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. vyd. Praha: Linde Praha, 2011. 712 s. ISBN 978-80-7201-842-0.

Odborné články:

CIRBUSOVÁ, Martina, ROGALEWICZOVÁ, Romana. Cochemská praxe – vznik a vývoj. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 6, s. 11.

DOSTÁLOVÁ, Soňa; KILLAROVÁ, Tereza. Cochemská praxe – role zapojených profesí. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, s. 12-13.

HANÁKOVÁ, Lenka. Diferenciace účastenství ve sporném a nesporném řízení. *Právní fórum*, 2012, roč. 9, č. 9, s. 386.

JONÁKOVÁ, Irena. Kritéria svěření nezletilého dítěte do výchovy. *Právo a rodina*, 2008, roč. 10, č. 4, s. 16.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Harmonizace a unifikace rodinného práva v Evropě. *Právo a rodina*, 2003, roč. 5, č. 2, s. 1-2.

NOVÁK, Tomáš: Péče o dítě po rozvodu či rozvodu, *Rodinné listy*, č. 7-8/2014, str. 19.

ROGALEWICZOVÁ, Romana. Představení Cochemské praxe. *Rodinné listy*, 2015, roč. 4, č. 7-8, s. 68.

ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (1). *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 8, s. 14-15.

ROGALEWICZOVÁ, Romana, KILLAROVÁ, Tereza. Realizace Cochemské praxe v České republice (2.). *Právo a rodina*, 2015, roč. 9, s. 16-17.

SCHÖN, Monika. Střídavá výchova a vyživovací povinnost rodičů. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 9, s. 13.

NOVÁK, Tomáš. Problematické představy o střídavé výchově dítěte po rozvodu. *Právo a rodina*, 2010, roč. 12, č. 11, s. 18.

ŠÍNOVÁ, Renáta. Procesní způsobilost nezletilých účastníků řízení (s přihlédnutím k právní úpravě svéprávnosti v návrhu nového občanského zákoníku). *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 17, s. 620.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Střídavá péče o děti po rozvodu očima psychologa. *Právo a rodina*, 2005, roč. 7, č. 5, s. 1-4.

TYL, Jiří. Střídavá péče je prokazatelně pro děti lepší (Výzkumy a statistiky porozvodové péče). *Právo a rodina*, 2006, roč. 8, č. 11, s. 18.

Právní předpisy:

Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb. ze dne 20. listopadu 1989.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura:

Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. září 1965, sp. zn. 4 Co 376/65.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5, ze dne 25. 9. 2006, sp. zn. 50 P 336/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. března 1971, sp. zn. 1 Cz 6/71.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. března 2000, sp. zn. IV. ÚS 14/2000.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 1. 2005, sp. zn. II. ÚS 363/2003.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. III. ÚS 1206/09, bod 29.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1156/10.

Nález Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3304/13.

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 5. 2014, sp. zn. I. ÚS 2482/13.

Nález Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 1835/14.
Nález Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2014, sp. zn. II. ÚS 2224/14.
Nález Ústavního soudu, ze dne 30. 12. 2014, sp. zn. I. ÚS 1554/14.
Nález Ústavního soudu, ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 850/14.
Nález Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 122/15.
Nález Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2016, sp. zn. III. ÚS 2298/15.

Internetové zdroje:

Co je Cochemský model/Cochemská praxe? [online]. Cochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je>>.

Cochemská praxe [online]. Cochem.pro, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.pro>>.

Jak rozhodují soudy v roce 2015 [online]. Stridavka.cz, 6. 10. 2015 [cit. 22. 10. 2016]. Dostupné na <<http://www.stridavka.cz/jak-rozhoduji-soudy-v-roce-2015.html>>.

JANOŠEK, Vladimír. *Střídavá péče. Zařadil Ústavní soud zpátečku?* [online]. Epravo.cz, 29. 9. 2015 [cit. 30. 11. 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/stridava-pece-zaradil-ustavni-soud-zpatecku-99058.html>>.

JIRSA, Jaromír. *Ústavní soud k rozsahu styku rodiče s dítětem* [online]. pravni prostor.cz, 5. 4. 2016 [cit. 20. 2. 2017]. Dostupné na <<http://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/ustavni-soud-k-rozsahu-styku-rodice-s-ditetem>>.

KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Střídavá péče velebená i proklínaná* [online]. Bulletin-advokacie.cz, 9. 4. 2015 [cit. 28. 11. 2015]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/stridava-pece-velebena-i-proklinana?browser=mobi>>.

PAVLÁT, Josef. *Uspořádání pozorvodové péče* [online], Bulletin-advokacie.cz, 5. 12. 2012 [cit. dne 23. 11. 2016]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/porozvodove-usporadani?browser=mobi>>.

Role soudu rodinného práva v kontextu Cochemské praxe [online]. Cochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je/soudy>>.

Role odborných poraden, mediace v kontextu Cochemské praxe [online]. Chochem.cz, [cit. Dne 7. 12. 2016]. Dostupné na <<http://www.cochem.cz/index.php/co-to-je/odborne-poradny>>.

SEDLÁČKOVÁ, Miroslava. *Při svěřeni dítěte do péče je kritériem rozhodování především míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb* [online]. Ústavní soud, 18. 9. 2014 [cit. 22. 10. 2016]. Dostupné na <<http://www.usoud.cz/aktualne/pri-svereni-ditete-do-pece-je-kriteriem-rozhodovani-predevsim-mira-zachovani-identi/>>.

Abstrakt

V diplomové práci na téma „Péče o nezletilé děti“ se autor zaměřuje na současnou právní úpravu jednotlivých forem péče o nezletilé dítě po rozvodu nebo rozchodu rodičů. Cílem této práce je zodpovědět výzkumnou otázku, která zní: Jak se jednotlivé formy péče o nezletilé dítě liší a je jejich právní úprava dostatečná?

Diplomová práce je rozdělena do čtyř kapitol, které se dále člení na jednotlivé podkapitoly. V prvních kapitolách jsou postupně porovnávány všechny formy péče, tedy výhradní péče jednoho z rodičů, střídavá péče a společná péče. V práci se autor zaměřil především na střídavou péči, a proto je jí věnována větší část. V poslední kapitole se pak autor zaobíral procesní stránkou rozhodování soudů o svěřeni dítěte do péče. V této části práce je opět hodnocena současná právní úprava a její možné nedostatky. Stejně tak zde ale autor popisuje Cochemskou praxi a navrhuje potřebné změny české právní úpravy pro její zavedení v České republice.

Abstract

This matter thesis deals with the “Care of minors”. The author of this paper focuses on the current legislation of individual forms of care of minors after parents’ divorce or after parental breakdown. The aim is to answer the following research question: How do the individual forms of care of minors vary from each other and is the legislation sufficient?

The thesis is divided into four chapters which are further divided into subsections. In first chapters the author compares individual forms of care of minors – sole custody, alternate care, joint custody. The largest part is devoted to the alternate care. In last the chapter the author writes about procedural aspects of the courts’ decision on child custody. In this part of the thesis the author looks at current legislation and possible deficient. In this part the author also describes Cochem practice and suggests necessary changes in Czech legislation for implementation of this practice.

Seznam klíčových slov

Rodinné právo, zájem dítěte, porozvodové uspořádání, péče o nezletilé děti, výhradní péče jednoho z rodičů, střídavá péče, společná péče, procesní řízení, Cochemská praxe.

Key words

Family law, child's interest, post-divorce arrangements, care of minors, sole custody, alternate custody, joint custody, judicial proceeding, Cochem practice.